www.turkishstudies.net/language

Turkish Studies - Language and Literature

eISSN: 2667-5641

Research Article /Araştırma Makalesi

Adam Mekebayev And His Narrative Style

Adam Mekebayev Ve Hikâyeciliği

Samet Azap[*] - Banu Nagashbekova[**]

Abstract: Like other literatures of the Turkic world, Kazakh literature has been shaped by the political, social, economic, and cultural events of its time. Although prose in Kazakh literature was heavily influenced by the political atmosphere of the Soviet Union era, many significant writers emerged during this period. Kazakh literature, which can be analyzed in two main stages as Pre-Soviet and Soviet-era, has produced works in a much freer environment following the post-independence period. Although Abay Kunanbayev, Mukhtar Auezov, and Saken Seifullin are among the leading figures of Kazakh literature, there are also other writers, such as Adam Mekebayev, who have produced significant literary works. However, for such authors to transcend national borders, their works must be translated and promoted internationally. This study arises from the necessity to understand the literary personality and storytelling of Adam Mekebayev, who is renowned for his novels, povests (novellas), and short stories. Born during the Soviet era and a witness to that period, Mekebayev depicted these experiences through his works. He tackles a wide range of themes, including the hardships faced by the Kazakh people under Soviet rule, traditions and customs, social injustice, the kolkhoz system, social corruption, and stories filled with love, betrayal, and sacrifice, as well as the days of hunger and poverty experienced during the war years. In addition to his novels, a total of fifteen works by the author, comprising seven novellas and eight short stories, constitute the scope of this study. In this research, a qualitative research method was adopted, and the author's published stories and povests were selected as data sources. The works were examined through document analysis, and within the framework of thematic analysis, text commentary, and comparative literature approaches, the author's thematic preferences, psychological analysis methods, and narrative techniques were investigated. As Adam Mekebayev's stories are examined, his writerly talent will unfold, and the Soviet era will come to life in the reader's mind like a vivid painting.

[*] Corresponding Author: Asst. Prof. Dr Kastamonu University, Faculty of Humanities and Social Sciences, Department of Contemporary Turkish Dialects and Literatures

Sorumlu Yazar: Doç. Dr., Kastamonu Üniversitesi, İnsan ve Toplum Bilimleri Fakültesi, Çağdaş Türk Lehçeleri ve Edebiyatları Bölümü

ORCİD https://orcid.org/0000-0002-4047-1443

sametazap@hotmail.com

[**] Kazakh National Women's Teacher Training University, Faculty of Philology, Department of Foreign Languages and Intercultural Communication, Senior Lecturer, Master.

Filoloji Fakültesi, Yabancı Diller ve Kültürlerarası İletişim Bölümü, Kıdemli Öğretim Görevlisi, Bilim uzmanı.

ORCİD https://orcid.org/0000-0003-1200-4124

nakyshbekb@gmail.com

Cite as/ Atıf: Azap, S. & Nagashbekova, B. (2026) Adam Mekebayev and his narrative style / Adam Mekebayev ve hikâyeciliği. *Turkish Studies - Language and Literature*, *21*(Ö1), 2853-2896. [Special Issues Dedicated to Prof. Dr. Mahmut Özer], Ankara Bilim University Publications. https://dx.doi.org/10.7827/TurkishStudies.94830

Received/Geliş: 08 June/Haziran 2026

Accepted/Kabul: 15 September/Eylül 2026

Published/Yayın: 20 September/Eylül 2026

Checked by plagiarism software

Keywords: Kazakh Literature, Short Story, Adam Mekebayev, Novella, Soviet Period.

Öz: Dünya edebiyatlarında olduğu gibi Kazak edebiyatı da dönemin siyasi, sosyal, ekonomik ve kültürel olaylarına göre şekillenmiştir. Kazak edebiyatında nesir türü Sovyetler Birliği dönemindeki siyasi olaylardan olumsuz yönde etkilenmiş olsa da çok önemli yazarlar bu dönemde yetişmiştir. Sovyet öncesi ve Sovyet sonrası edebiyat olarak incelenebilecek Kazak edebiyatı, bağımsızlık sonrasında daha hür bir ortamda eserler ortaya koymuştur. Abay Kunanbayev, Muhtar Avezov ve Saken Seyfullin Kazak edebiyatının önde gelen isimleri arasında yer alsa da, Adam Mekebayev gibi önemli eserler vermiş başka yazarlar da bulunmaktadır. Ancak bu yazarların kendi sınırlarını aşması eserlerinin çevrilmesi ve tanıtımlarının yapılmasıyla mümkündür. Bu çalışma; romanları, povestleri (uzun öykü) ve kısa hikâyeleriyle tanınan Adam Mekebayev'in edebi kişiliği ve hikâyeciliğinin anlaşılabilmesi gerekliliğinden doğmuştur. Sovyet döneminde dünyaya gelen ve dönemin şahidi olan yazar, bu dönemi eserleri aracılığıyla anlatmıştır. Kazak halkının Sovyet döneminde yaşadığı zorluklar, gelenek ve görenekler, sosyal adaletsizlik, kolhoz sistemi, toplumsal yozlaşma, aşk, ihanet, fedakârlık dolu olaylar, savaş yıllarında yaşanılan açlık ve sefalet günleri gibi pek çok temayı ele alır. Romanları yanı sıra yedi povesti ve sekiz kısa hikâyesi bulunan yazarın toplam on beş eseri bu çalışmanın kapsamını oluşturmaktadır. Bu araştırmada nitel araştırma yöntemi benimsenmiş olup, yazarın yayımlanmış hikâye ve povestleri veri kaynağı olarak seçilmiştir. Eserler doküman incelemesi yöntemiyle ele alınmış; tematik çözümleme, metin tahlili ve karşılaştırmalı edebiyat yaklaşımları çerçevesinde yazarın tematik tercihleri, psikolojik tahlil yöntemleri ve anlatı teknikleri incelenmiştir. Adam Mekebayev'in hikâyeleri incelendikçe onun yazarlık yeteneği yanında Sovyet dönemi de bir resim tablosu gibi okurun gözünde canlanacaktır.

Anahtar Kelimeler: Kazak Edebiyatı, Hikâye, Adam Mekebayev, Povest, Sovyet Dönemi.

Structured Abstract:

The primary aim of this study is to examine the short stories and novellas of Adam Mekebayev, one of the prominent prose writers of the second half of the twentieth century in Kazakh literature, in terms of their themes, aesthetics, and narrative techniques, and thereby to determine his place in the tradition of Kazakh short fiction. Although numerous studies have focused on major Kazakh writers such as Abai Kunanbayev, Mukhtar Auezov, Beimbet Mailin, and Gabit Musrepov, comprehensive research on Adam Mekebayev's short fiction remains limited. This indicates that his contributions to the short story genre have not been sufficiently evaluated in Turkological scholarship. Accordingly, this study seeks to fill this gap by systematically analyzing the social, psychological, and moral themes of Mekebayev's stories, his methods of characterization, and his narrative techniques. It also investigates how the author reflects Soviet-era Kazakh society through literary texts and how he develops the classical Kazakh short story tradition by incorporating modern psychological narrative techniques

This study adopts a qualitative research design. The primary data consist of Adam Mekebayev's published short stories and novellas. A total of fifteen works were examined. Data were collected through document analysis, and the texts were analyzed using thematic analysis, textual analysis, and a comparative literary approach. The analysis focused on characterization, plot structure, psychological portrayal, symbolic elements, narrative perspective, spatial representation, and the social background of the works. In addition, Mekebayev's short fiction was comparatively evaluated within the development of the Kazakh short story tradition, particularly in relation to the tradition of classical psychological realism established by Mukhtar Auezov and Beimbet Mailin.

The findings reveal that Adam Mekebayev's stories are not merely narratives of individual experiences but also significant literary documents reflecting the social, cultural, and psychological realities of Soviet-era Kazakh society. Recurring themes include the war years, the kolkhoz system, rural life, social inequality, poverty, moral decline, traditions and customs, family structure, women, children, self-sacrifice, betrayal, and labor. Furthermore, the individual's sense of loneliness within society and moral self-confrontation constitute the central axis of the psychological dimension of his narratives.

One of the major findings of this study is that Mekebayev extends psychological analysis beyond the boundaries of classical Kazakh realism. Particularly in the novellas *Jeztyrnaq* and *The Girl on the Edge of the Cliff*, the characters are portrayed not only through their external lives but also through their subconscious processes, inner conflicts, and moral dilemmas. The study demonstrates that the author makes extensive use of interior monologue, symbolic details, and psychological descriptions, while transforming depictions of nature into functional narrative devices that reflect the emotional states of his characters. Moreover, the concept of the "dual-layered self," observed in many of his protagonists, emerges as one of the distinguishing characteristics that brings Mekebayev's fiction closer to modern narrative techniques while remaining rooted in the tradition of classical psychological realism.

Another significant finding of the study is that Adam Mekebayev does not treat social reality and individual psychology as separate phenomena in his short stories. In the texts examined, the psychological development of the characters is directly associated with their social environment and historical circumstances. In particular, the devastation caused by war, the impact of Soviet rule on rural life, the kolkhoz system, economic hardships, and changes in the traditional way of life are constructed as the principal factors shaping the characters' behavior. In this respect, Mekebayev develops a narrative approach that evaluates individuals not only through their psychological characteristics but also within the social structures in which they exist.

The analysis also demonstrates that the female characters in Mekebayev's stories are not merely secondary figures supporting the plot; rather, they are portrayed as central characters who sustain the family, embody self-sacrifice, and bear the burden of social transformation. Child characters, on the other hand, function as narrative devices that make the consequences of war, poverty, and social change visible. In this way, the author reflects the shared social traumas experienced by different generations through individual life stories.

Another noteworthy finding concerns the functional use of nature descriptions. In Mekebayev's stories, the steppe, snow, wind, drought, and animals are not employed merely as elements of environmental description; instead, they are transformed into symbolic narrative devices that reflect the characters' emotional

states, loneliness, hopes, and inner conflicts. In particular, hunting scenes and depictions of the steppe create an aesthetic framework that integrates the relationship between human beings and nature with psychological analysis.

The works examined in this study further demonstrate that Mekebayev establishes a distinctive narrative style in terms of both language and expression. While skillfully balancing everyday spoken language with literary language, he incorporates words and concepts belonging to local culture as an organic part of the narrative. The concise and intensive structure of the dialogues, the selective use of descriptive details, and the prominence of symbolic expression are identified as the principal features that enhance narrative economy in his stories.

The findings indicate that Adam Mekebayev is not merely a writer who depicts social reality in Kazakh short fiction but also an original storyteller who reconstructs the psychological depth of the individual through modern narrative techniques. The works examined reveal that the author systematically employs psychological analysis through interior monologue, symbolic details, nature descriptions, and multilayered character construction. Furthermore, the stories consistently emphasize the relationship between social transformation and individual identity, demonstrating that war, poverty, moral decline, family structure, and traditional values constitute the principal factors shaping the psychological development of the characters. The findings also show that, while Mekebayev continues the tradition of Kazakh short fiction established by Mukhtar Auezov and Beimbet Mailin, he elevates this tradition to a new aesthetic level through his innovative use of psychological analysis and modern narrative techniques. Therefore, Mekebayev's stories should be regarded not only as literary texts documenting the social realities of their period but also as psychological narratives that offer profound insights into the inner world of the individual.

Keywords: Kazakh Literature, Short Story, Adam Mekebayev, Novella, Soviet Period.

الملخص المنظَّم:

تهدف هذه الدراسة أساسًا إلى فحص القصص القصيرة والروايات القصيرة لآدم ميكيبابيف، أحد أبرز كتّاب النثر في الأدب الكازاخي خلال النصف الثاني من القرن العشرين، من حيث موضوعاتها وجمالياتها وتقنياتها السردية، ومن ثم تحديد مكانته ضمن تقاليد السرد القصصي ،الكازاخي القصير. وعلى الرغم من تعدد الدراسات التي تناولت كبار الكتّاب الكازاخ، مثل آباي قونانبابيف، ومختار أويزوف، وبيمبت مايلين وغابيت موسريبوف، فإن البحوث الشاملة المتصلة بالسرد القصصي القصير لدى آدم ميكيبابيف لا تزال محدودة. ويشير ذلك إلى أن إسهاماته في جنس القصة القصيرة لم تحظَ بتقويم وافٍ في الدراسات التركولوجية. وبناءً على ذلك، تسعى هذه الدراسة إلى سدّ هذه الفجوة من خلال التحليل المنهجي للموضوعات الاجتماعية والنفسية والأخلاقية في قصص ميكيبابيف، وطرائق بنائه للشخصيات، وتقنياته السردية. كما تبحث في كيفية تمثيله المجتمع الكازاخي إبان الحقبة السوفيتية في نصوصه الأدبية، وكيفية تطويره تقاليد القصة القصيرة الكازاخية الكلاسيكية عبر .توظيف تقنيات السرد النفسي الحديثة

تعتمد الدراسة تصميمًا بحثيًّا نوعيًّا، وتتكون مادتها الأساسية من القصص القصيرة والروايات القصيرة المنشورة لآدم ميكيبابيف، إذ ،جرى فحص خمسة عشر عملًا في مجموعها. وجُمعت البيانات بواسطة تحليل الوثائق، وخُلِّلت النصوص باستخدام التحليل الموضوعاتي ،والتحليل النصي، والمقاربة الأدبية المقارنة. وتركّز التحليل على بناء الشخصيات، وبنية الحبكة، والتصوير النفسي، والعناصر الرمزية والمنظور السردي، وتمثيل المكان، والخلفية الاجتماعية للأعمال. فضلًا عن ذلك، جرى تقويم السرد القصصي القصير لدى ميكيبابيف تقويمًا مقارنًا ضمن مسار تطور تقاليد القصة القصيرة الكازاخية، ولا سيما في صلته بتقاليد الواقعية النفسية الكلاسيكية التي أرسى دعائمها مختار .أويزوف وبيمبت مايلين

تكشف النتائج أن قصص آدم ميكيبابيف ليست مجرد سرديات لتجارب فردية، بل تمثل أيضًا وثائق أدبية مهمة تعكس الوقائع الاجتماعية والثقافية والنفسية للمجتمع الكازاخي إبان الحقبة السوفيتية. وتشمل الموضوعات المتكررة سنوات الحرب، ونظام الكولخوز «المزارع الجماعية»، والحياة الريفية، والتفاوت الاجتماعي، والفقر، والانحدار الأخلاقي، والتقاليد والعادات، وبنية الأسرة، والنساء، والأطفال، والتضحية .بالذات، والخيانة، والعمل. كما يشكّل شعور الفرد بالوحدة داخل المجتمع ومواجهته الأخلاقية لذاته المحور المركزي للبعد النفسي في سردياته

ومن أبرز نتائج الدراسة أن ميكيبابيف يوسّع نطاق التحليل النفسي متجاوزًا حدود الواقعية الكازاخية الكلاسيكية. ففي الروايتين و*«الفتاة على حافة الجرف»* على وجه الخصوص، لا تُصوَّر الشخصيات من خلال مظاهر حياتها *(Jeztyrnaq)* «القصيرتين »*جيزتيرناق* الخارجية فحسب، بل كذلك من خلال عملياتها اللاواعية، وصراعاتها الداخلية، ومعضلاتها الأخلاقية. وتبيّن الدراسة أن الكاتب يوظّف المونولوج الداخلي، والتفاصيل الرمزية، والأوصاف النفسية توظيفًا واسعًا، مع تحويل أوصاف الطبيعة إلى أدوات سردية وظيفية تعكس الحالات الوجدانية لشخصياته. كذلك يبرز مفهوم «الذات ذات المستويين»، الملحوظ لدى كثير من شخصياته الرئيسة، بوصفه إحدى السمات المميزة التي تقرّب .سرد ميكيبابيف من التقنيات السردية الحديثة، مع احتفاظه بجذوره في تقاليد الواقعية النفسية الكلاسيكية

وتتمثل نتيجة مهمة أخرى في أن آدم ميكيباييف لا يتعامل مع الواقع الاجتماعي والحياة النفسية للفرد بوصفهما ظاهرتين منفصلتين في قصصه القصيرة. ففي النصوص المدروسة، يرتبط التطور النفسي للشخصيات ارتباطًا مباشرًا ببيئتها الاجتماعية وظروفها التاريخية. وعلى وجه الخصوص، يُشكِّل الدمار الناجم عن الحرب، وتأثير الحكم السوفيتي في الحياة الريفية، ونظام الكولخوز، والمصاعب الاقتصادية، والتحولات في نمط الحياة التقليدي، سرديًّا بوصفها العوامل الرئيسة التي تصوغ سلوك الشخصيات. ومن هذا المنظور، يطوّر ميكيباييف مقاربة سردية تنظر إلى الأفراد من خلال خصائصهم النفسية، وكذلك ضمن البنى الاجتماعية التي يعيشون في إطارها.

ويبيّن التحليل أيضًا أن الشخصيات النسائية في قصص ميكيباييف لا تقتصر على أدوار ثانوية تدعم الحبكة؛ بل تُصوَّر بوصفها شخصيات محورية تحفظ تماسك الأسرة، وتجسّد التضحية بالذات، وتتحمل أعباء التحول الاجتماعي. أما شخصيات الأطفال، فتؤدي وظيفة أدوات سردية تُظهر تبعات الحرب والفقر والتغير الاجتماعي. وبهذه الكيفية، يعكس الكاتب الصدمات الاجتماعية المشتركة التي تعيشها أجيال مختلفة من خلال قصص حياة الأفراد.

وتتعلق نتيجة أخرى جديرة بالاهتمام بالتوظيف الوظيفي لأوصاف الطبيعة. ففي قصص ميكيباييف، لا تُستخدم السهوب، والثلوج، والرياح، والجفاف، والحيوانات بوصفها مجرد عناصر لوصف البيئة؛ بل تتحول إلى أدوات سردية رمزية تعكس الحالات الوجدانية للشخصيات ووحدتها، وآمالها، وصراعاتها الداخلية. وتُنشئ مشاهد الصيد وأوصاف السهوب، على وجه الخصوص، إطارًا جماليًّا يدمج العلاقة بين الإنسان والطبيعة بالتحليل النفسي.

وتُظهر الأعمال المدروسة كذلك أن ميكيباييف يؤسس أسلوبًا سرديًّا متميزًا على مستويَي اللغة والتعبير. فهو يوازن بمهارة بين لغة التخاطب اليومي واللغة الأدبية، ويُدرج الألفاظ والمفاهيم المنتمية إلى الثقافة المحلية بوصفها جزءًا عضويًّا من النسيج السردي. وقد حُدِّدت البنية الموجزة والمكثفة للحوارات، والانتقاء الدقيق للتفاصيل الوصفية، وبروز التعبير الرمزي، بوصفها السمات الرئيسة التي تعزّز الاقتصاد السردي في قصصه.

وتشير النتائج إلى أن آدم ميكيباييف ليس مجرد كاتب يصوّر الواقع الاجتماعي في السرد القصصي الكازاخي القصير، بل هو أيضًا قاصّ ذو أصالة يعيد بناء العمق النفسي للفرد عبر تقنيات سردية حديثة. وتكشف الأعمال المدروسة أن الكاتب يوظّف التحليل النفسي توظيفًا منهجيًّا من خلال المونولوج الداخلي، والتفاصيل الرمزية، وأوصاف الطبيعة، والبناء المتعدد المستويات للشخصيات. كما تؤكد القصص باستمرار العلاقة بين التحول الاجتماعي والهوية الفردية، وتُظهر أن الحرب، والفقر، والانحدار الأخلاقي، وبنية الأسرة، والقيم التقليدية، تمثّل العوامل الرئيسة التي تشكّل التطور النفسي للشخصيات. وتبيّن النتائج أيضًا أن ميكيباييف، مع مواصلته تقاليد السرد القصصي الكازاخي القصير التي أرساها مختار أويزوف وبيمبت مايلين، يرتقي بهذه التقاليد إلى مستوى جمالي جديد عبر توظيفه المبتكر للتحليل النفسي والتقنيات السردية الحديثة. ومن ثم، ينبغي النظر إلى قصص ميكيباييف بوصفها نصوصًا أدبية توثّق الوقائع الاجتماعية لعصرها، وكذلك بوصفها سرديات نفسية تتيح استبصارات عميقة بالعالم الداخلي للفرد.

الكلمات المفتاحية: الأدب الكازاخي، القصة القصيرة، آدم ميكيباييف، الرواية القصيرة، الحقبة السوفيتية.

Résumé Structuré:

L’objectif principal de cette étude est d’examiner les nouvelles et les romans courts d’Adam Mekebayev, l’un des principaux prosateurs de la littérature kazakhe de la seconde moitié du XXe siècle, sous l’angle de leurs thématiques, de leur esthétique et de leurs techniques narratives, afin de déterminer sa place dans la tradition de la fiction brève kazakhe. Bien que de nombreuses études aient été consacrées à des écrivains kazakhs majeurs tels qu’Abai Kunanbayev, Mukhtar Auezov, Beimbet Mailin et Gabit Musrepov, les recherches approfondies sur la fiction brève d’Adam Mekebayev demeurent limitées. Ce constat indique que ses contributions au genre de la nouvelle n’ont pas été suffisamment évaluées dans les études turcologiques. La présente étude entend ainsi combler cette lacune par une analyse systématique des thématiques sociales, psychologiques et morales de ses récits, de ses procédés de caractérisation et de ses techniques narratives. Elle examine également la manière dont l’auteur représente la société kazakhe de l’époque soviétique dans ses textes littéraires et renouvelle la tradition classique de la nouvelle kazakhe en y intégrant des techniques modernes de narration psychologique.

Cette étude adopte un dispositif de recherche qualitatif. Le corpus primaire est constitué des nouvelles et des romans courts publiés d’Adam Mekebayev. Au total, quinze œuvres ont été examinées. Les données ont été recueillies par analyse documentaire, tandis que les textes ont été étudiés au moyen de l’analyse thématique, de l’analyse textuelle et d’une approche de littérature comparée. L’analyse a porté sur la caractérisation des personnages, la structure de l’intrigue, la représentation psychologique, les éléments symboliques, la perspective narrative, la représentation de l’espace et l’arrière-plan social des œuvres. En outre, la fiction brève de Mekebayev a fait l’objet d’une évaluation comparative dans le cadre de l’évolution de la tradition de la nouvelle kazakhe, notamment au regard du réalisme psychologique classique établi par Mukhtar Auezov et Beimbet Mailin.

Les résultats révèlent que les récits d'Adam Mekebayev ne constituent pas uniquement des narrations d'expériences individuelles, mais également des documents littéraires significatifs qui reflètent les réalités sociales, culturelles et psychologiques de la société kazakhe de l'époque soviétique. Les thématiques récurrentes comprennent les années de guerre, le système des kolkhozes, la vie rurale, les inégalités sociales, la pauvreté, le déclin moral, les traditions et les coutumes, la structure familiale, les femmes, les enfants, le sacrifice de soi, la trahison et le travail. Par ailleurs, le sentiment de solitude de l'individu au sein de la société et sa confrontation morale avec lui-même constituent l'axe central de la dimension psychologique de ces récits.

L'un des principaux résultats de cette étude est que Mekebayev étend l'analyse psychologique au-delà des limites du réalisme kazakh classique. Dans les romans courts *Jeztyrnaq* et *La Fille au bord de la falaise*, en particulier, les personnages sont dépeints non seulement à travers les manifestations extérieures de leur existence, mais également à travers leurs processus subconscients, leurs conflits intérieurs et leurs dilemmes moraux. L'étude montre que l'auteur recourt largement au monologue intérieur, aux détails symboliques et aux descriptions psychologiques, tout en transformant les descriptions de la nature en dispositifs narratifs fonctionnels qui reflètent les états affectifs des personnages. De surcroît, le concept de « soi à deux strates », observé chez nombre de ses protagonistes, apparaît comme l'une des caractéristiques distinctives qui rapprochent la fiction de Mekebayev des techniques narratives modernes, tout en maintenant son ancrage dans la tradition du réalisme psychologique classique.

Un autre résultat important de l'étude est qu'Adam Mekebayev ne traite pas la réalité sociale et la psychologie individuelle comme des phénomènes distincts dans ses nouvelles. Dans les textes examinés, l'évolution psychologique des personnages est directement liée à leur environnement social et aux circonstances historiques. En particulier, les ravages de la guerre, l'incidence du pouvoir soviétique sur la vie rurale, le système des kolkhozes, les difficultés économiques et les transformations du mode de vie traditionnel sont construits comme les principaux facteurs qui façonnent le comportement des personnages. À cet égard, Mekebayev développe une approche narrative qui appréhende les individus non seulement à travers leurs caractéristiques psychologiques, mais également au sein des structures sociales dans lesquelles ils évoluent.

L'analyse montre également que les personnages féminins des récits de Mekebayev ne se limitent pas à des figures secondaires au service de l'intrigue ; ils sont représentés comme des personnages centraux qui assurent la cohésion familiale, incarnent le sacrifice de soi et supportent le poids des transformations sociales. Les personnages enfants, quant à eux, fonctionnent comme des dispositifs narratifs qui rendent visibles les conséquences de la guerre, de la pauvreté et du changement social. L'auteur donne ainsi à voir, à travers des histoires de vie individuelles, les traumatismes sociaux partagés par différentes générations.

Un autre résultat notable concerne l'usage fonctionnel des descriptions de la nature. Dans les récits de Mekebayev, la steppe, la neige, le vent, la sécheresse et les animaux ne sont pas employés comme de simples éléments de description du milieu ; ils deviennent des dispositifs narratifs symboliques qui reflètent les états affectifs des personnages, leur solitude, leurs espoirs et leurs conflits intérieurs. Les scènes de chasse et les descriptions de la steppe, en particulier, créent un cadre esthétique qui articule les rapports entre l'être humain et la nature à l'analyse psychologique.

Les œuvres examinées dans cette étude montrent en outre que Mekebayev élabore un style narratif singulier, tant sur le plan de la langue que sur celui de l'expression. Tout en ménageant avec maîtrise un équilibre entre la langue parlée quotidienne et la langue littéraire, il intègre les mots et les concepts de la culture locale comme des composantes organiques du récit. La structure concise et dense des dialogues, l'emploi sélectif des détails descriptifs et la place prépondérante de l'expression symbolique sont identifiés comme les principales caractéristiques qui renforcent l'économie narrative de ses récits.

Les résultats indiquent qu'Adam Mekebayev n'est pas seulement un écrivain qui dépeint la réalité sociale dans la fiction brève kazakhe, mais également un conteur original qui reconstruit la profondeur psychologique de l'individu au moyen de techniques narratives modernes. Les œuvres examinées révèlent que l'auteur déploie systématiquement l'analyse psychologique à travers le monologue intérieur, les détails symboliques, les descriptions de la nature et une construction des personnages à plusieurs strates. De plus, les récits soulignent de manière constante la relation entre transformation sociale et identité individuelle, montrant que la guerre, la pauvreté, le déclin moral, la structure familiale et les valeurs traditionnelles constituent les principaux facteurs qui façonnent l'évolution psychologique des personnages. Les résultats montrent

également que, tout en prolongeant la tradition de la fiction brève kazakhe établie par Mukhtar Auezov et Beimbet Mailin, Mekebayev la porte à un nouveau niveau esthétique grâce à son utilisation novatrice de l'analyse psychologique et des techniques narratives modernes. Par conséquent, ses récits doivent être considérés non seulement comme des textes littéraires documentant les réalités sociales de leur époque, mais également comme des narrations psychologiques qui offrent une compréhension approfondie du monde intérieur de l'individu.

Mots-clés: Littérature kazakhe, nouvelle, Adam Mekebayev, roman court, période soviétique.

Resumen Estructurado:

El objetivo principal de este estudio es examinar los cuentos y las novelas cortas de Adam Mekebayev, uno de los principales prosistas de la literatura kazaja de la segunda mitad del siglo XX, atendiendo a sus temas, su estética y sus técnicas narrativas, con el fin de determinar su lugar en la tradición de la narrativa breve kazaja. Aunque numerosos estudios se han centrado en destacados escritores kazajos, como Abai Kunanbayev, Mukhtar Auezov, Beimbet Mailin y Gabit Musrepov, las investigaciones exhaustivas sobre la narrativa breve de Adam Mekebayev siguen siendo limitadas. Esta circunstancia indica que sus contribuciones al género del cuento no han sido suficientemente valoradas en los estudios turcológicos. En consecuencia, el presente estudio pretende subsanar esta laguna mediante un análisis sistemático de los temas sociales, psicológicos y morales de sus relatos, sus procedimientos de caracterización y sus técnicas narrativas. Asimismo, investiga cómo el autor representa la sociedad kazaja de la época soviética a través de los textos literarios y cómo desarrolla la tradición clásica del cuento kazajo mediante la incorporación de técnicas modernas de narración psicológica.

Este estudio adopta un diseño de investigación cualitativo. El corpus primario está constituido por los cuentos y las novelas cortas publicados de Adam Mekebayev. En total, se examinaron quince obras. Los datos se recopilaron mediante análisis documental, y los textos se estudiaron a través del análisis temático, el análisis textual y un enfoque literario comparativo. El análisis se centró en la caracterización de los personajes, la estructura de la trama, la representación psicológica, los elementos simbólicos, la perspectiva narrativa, la representación espacial y el trasfondo social de las obras. Además, la narrativa breve de Mekebayev se evaluó comparativamente en el marco del desarrollo de la tradición del cuento kazajo, particularmente en relación con la tradición del realismo psicológico clásico establecida por Mukhtar Auezov y Beimbet Mailin.

Los resultados revelan que los relatos de Adam Mekebayev no son meras narraciones de experiencias individuales, sino también documentos literarios significativos que reflejan las realidades sociales, culturales y psicológicas de la sociedad kazaja de la época soviética. Entre los temas recurrentes figuran los años de guerra, el sistema de koljoses, la vida rural, la desigualdad social, la pobreza, el declive moral, las tradiciones y costumbres, la estructura familiar, las mujeres, los niños, el sacrificio personal, la traición y el trabajo. Asimismo, el sentimiento de soledad del individuo en el seno de la sociedad y su confrontación moral consigo mismo constituyen el eje central de la dimensión psicológica de sus narraciones.

Uno de los principales hallazgos del estudio es que Mekebayev amplía el análisis psicológico más allá de los límites del realismo kazajo clásico. Particularmente en las novelas cortas *Jeztyrnaq* y *La muchacha al borde del precipicio*, los personajes se representan no solo a través de las manifestaciones externas de su vida, sino también mediante sus procesos subconscientes, sus conflictos internos y sus dilemas morales. El estudio demuestra que el autor recurre ampliamente al monólogo interior, los detalles simbólicos y las descripciones psicológicas, al tiempo que transforma las descripciones de la naturaleza en recursos narrativos funcionales que reflejan los estados emocionales de sus personajes. Además, el concepto del «yo de doble estrato», observado en muchos de sus protagonistas, emerge como uno de los rasgos distintivos que aproximan la ficción de Mekebayev a las técnicas narrativas modernas, sin desvincularla de la tradición del realismo psicológico clásico.

Otro hallazgo significativo es que Adam Mekebayev no aborda la realidad social y la psicología individual como fenómenos separados en sus cuentos. En los textos examinados, el desarrollo psicológico de los personajes se vincula directamente con su entorno social y sus circunstancias históricas. En particular, la devastación causada por la guerra, el impacto del poder soviético en la vida rural, el sistema de koljoses, las dificultades económicas y las transformaciones del modo de vida tradicional se configuran como los principales

factores que moldean el comportamiento de los personajes. En este sentido, Mekebayev desarrolla un enfoque narrativo que examina a los individuos no solo a través de sus características psicológicas, sino también dentro de las estructuras sociales en las que se desenvuelven.

El análisis demuestra asimismo que los personajes femeninos de los relatos de Mekebayev no son meras figuras secundarias al servicio de la trama; por el contrario, se representan como personajes centrales que sostienen a la familia, encarnan el sacrificio personal y soportan el peso de la transformación social. Los personajes infantiles, por su parte, funcionan como recursos narrativos que hacen visibles las consecuencias de la guerra, la pobreza y el cambio social. De este modo, el autor refleja los traumas sociales compartidos por distintas generaciones a través de historias de vida individuales.

Otro hallazgo relevante concierne al uso funcional de las descripciones de la naturaleza. En los relatos de Mekebayev, la estepa, la nieve, el viento, la sequía y los animales no se emplean únicamente como elementos de descripción del entorno, sino que se convierten en recursos narrativos simbólicos que reflejan los estados emocionales de los personajes, su soledad, sus esperanzas y sus conflictos internos. En particular, las escenas de caza y las descripciones de la estepa crean un marco estético que integra la relación entre el ser humano y la naturaleza con el análisis psicológico.

Las obras examinadas en este estudio demuestran, además, que Mekebayev configura un estilo narrativo distintivo tanto en el plano lingüístico como en el expresivo. Al tiempo que equilibra hábilmente la lengua hablada cotidiana y la lengua literaria, incorpora palabras y conceptos pertenecientes a la cultura local como componentes orgánicos de la narración. La estructura concisa y densa de los diálogos, el uso selectivo de los detalles descriptivos y la prominencia de la expresión simbólica se identifican como los principales rasgos que refuerzan la economía narrativa de sus relatos.

Los resultados indican que Adam Mekebayev no es únicamente un escritor que representa la realidad social en la narrativa breve kazaja, sino también un narrador original que reconstruye la profundidad psicológica del individuo mediante técnicas narrativas modernas. Las obras examinadas revelan que el autor emplea sistemáticamente el análisis psicológico a través del monólogo interior, los detalles simbólicos, las descripciones de la naturaleza y la construcción de personajes en múltiples estratos. Asimismo, los relatos destacan de manera constante la relación entre la transformación social y la identidad individual, mostrando que la guerra, la pobreza, el declive moral, la estructura familiar y los valores tradicionales constituyen los principales factores que configuran el desarrollo psicológico de los personajes. Los resultados también evidencian que, si bien Mekebayev continúa la tradición de la narrativa breve kazaja establecida por Mukhtar Auezov y Beimbet Mailin, la eleva a un nuevo nivel estético mediante su uso innovador del análisis psicológico y de las técnicas narrativas modernas. Por consiguiente, sus relatos deben considerarse no solo textos literarios que documentan las realidades sociales de su época, sino también narraciones psicológicas que ofrecen una comprensión profunda del mundo interior del individuo.

Palabras clave: Literatura kazaja, cuento, Adam Mekebayev, novela corta, período soviético.

结构式摘要：

本研究旨在从主题、审美特征与叙事技巧三个维度，考察二十世纪下半叶哈萨克文学重要散文作家之一亚当·梅克巴耶夫（Adam Mekebayev）的短篇小说与中篇小说，进而确定其在哈萨克短篇叙事文学传统中的地位。尽管学界已对阿拜·库南巴耶夫、穆赫塔尔·阿乌埃佐夫、别伊姆别特·迈林和加比特·穆斯列波夫等哈萨克重要作家开展了大量研究，但针对亚当·梅克巴耶夫中短篇小说的系统性研究仍较为有限。这表明，其对短篇小说这一文类的贡献尚未在突厥学研究中得到充分评价。因此，本研究通过系统分析梅克巴耶夫小说中的社会、心理与道德主题，以及其人物塑造方法和叙事技巧，力求填补这一研究空白。同时，本研究还探讨作者如何通过文学文本呈现苏联时期的哈萨克社会，以及如何融入现代心理叙事技巧，以发展哈萨克古典短篇小说传统。

本研究采用质性研究设计，以亚当·梅克巴耶夫已出版的短篇小说与中篇小说为主要研究材料，共考察十五部作品。研究通过文献分析收集资料，并运用主题分析、文本分析与比较文学方法对

文本进行考察。分析重点包括人物塑造、情节结构、心理描写、象征性元素、叙事视角、空间表征及作品的社会背景。此外，本研究将梅克巴耶夫的中短篇小说置于哈萨克短篇小说传统的发展脉络中进行比较评价，尤其关注其与穆赫塔尔·阿乌埃佐夫和别伊姆别特·迈林所确立的古典心理现实主义传统之间的关系。

研究结果表明，亚当·梅克巴耶夫的小说不仅是对个体经历的叙述，也是反映苏联时期哈萨克社会之社会、文化与心理现实的重要文学文献。其反复出现的主题包括战争岁月、集体农庄制度、乡村生活、社会不平等、贫困、道德衰落、传统与习俗、家庭结构、女性、儿童、自我牺牲、背叛与劳动。此外，个体在社会中的孤独感及其在道德层面与自我的对峙，构成了其叙事心理维度的核心轴线。

本研究的一项主要发现是，梅克巴耶夫将心理分析拓展至哈萨克古典现实主义的边界之外。尤其在中篇小说《杰兹特尔纳克》（*Jeztyrnaq*）与《悬崖边的女孩》（*The Girl on the Edge of the Cliff*）中，人物不仅通过其外在生活得到呈现，也通过潜意识过程、内心冲突与道德困境得到刻画。研究表明，作者广泛运用内心独白、象征性细节与心理描写，同时将自然描写转化为反映人物情感状态的功能性叙事手段。此外，在其诸多主人公身上呈现的"双层自我"概念，成为其小说的一项鲜明特征，使其在保持古典心理现实主义传统根基的同时，趋近于现代叙事技巧。

本研究的另一项重要发现是，亚当·梅克巴耶夫在短篇小说中并未将社会现实与个体心理视为彼此分离的现象。在所考察的文本中，人物的心理发展与其社会环境及历史处境直接相关。具体而言，战争造成的破坏、苏联统治对乡村生活的影响、集体农庄制度、经济困境以及传统生活方式的变迁，被建构为塑造人物行为的主要因素。在此意义上，梅克巴耶夫发展出一种叙事路径：既通过个体的心理特征理解人物，也将其置于自身所处的社会结构之中加以考察。

分析还表明，梅克巴耶夫小说中的女性人物并非仅仅是服务于情节发展的次要角色，而是被塑造为维系家庭、体现自我牺牲精神并承受社会转型重负的核心人物。儿童人物则发挥着叙事手段的作用，使战争、贫困与社会变迁的后果得以显现。作者由此通过个体生命故事，呈现不同世代共同经历的社会创伤。

另一项值得关注的发现涉及自然描写的功能性运用。在梅克巴耶夫的小说中，草原、积雪、风、干旱与动物并非仅仅作为环境描写的构成要素，而是被转化为象征性叙事手段，用以反映人物的情感状态、孤独、希望与内心冲突。尤其是狩猎场景与草原描写，构建了一个将人与自然的关系同心理分析相结合的审美框架。

本研究所考察的作品进一步表明，梅克巴耶夫在语言与表达两个层面均形成了独特的叙事风格。他巧妙地平衡日常口语与文学语言，并将地方文化中的词语与概念融入叙事，使之成为叙事的有机组成部分。对话结构的简洁与凝练、描写细节的选择性运用，以及象征性表达的突出地位，被确定为增强其小说叙事经济性的主要特征。

研究结果表明，亚当·梅克巴耶夫不仅是哈萨克中短篇小说中描绘社会现实的作家，也是一位通过现代叙事技巧重构个体心理深度、具有独创性的小说家。所考察的作品显示，作者通过内心独白、象征性细节、自然描写与多层次人物塑造，系统地运用心理分析。此外，这些小说始终强调社会转型与个体身份认同之间的关系，表明战争、贫困、道德衰落、家庭结构与传统价值观构成了影响人物心理发展的主要因素。研究还显示，梅克巴耶夫在延续穆赫塔尔·阿乌埃佐夫和别伊姆别特·迈林所确立的哈萨克短篇叙事文学传统的同时，通过对心理分析与现代叙事技巧的创新性运用，将这一传统提升至新的审美层次。因此，梅克巴耶夫的小说不仅应被视为记录其所处时代社会现实的文学文本，也应被视为对个体内心世界提供深刻洞见的心理叙事。

关键词: 哈萨克文学、短篇小说、亚当·梅克巴耶夫、中篇小说、苏联时期。

Структурированная аннотация:

Основная цель настоящего исследования заключается в рассмотрении рассказов и повестей Адама Мекебаева, одного из видных прозаиков казахской литературы второй половины XX века, с точки зрения их тематики, эстетики и повествовательных приёмов, а также в определении его места в традиции казахской малой прозы. Несмотря на многочисленные исследования, посвящённые таким крупным казахским писателям, как Абай Кунанбаев, Мухтар Ауэзов, Беимбет Майлин и Габит Мусрепов, комплексное изучение малой прозы Адама Мекебаева остаётся ограниченным. Это свидетельствует о том, что его вклад в развитие жанра рассказа ещё не получил достаточной оценки в тюркологических исследованиях. В связи с этим настоящая работа призвана восполнить данный пробел посредством систематического анализа социальных, психологических и нравственных тем его произведений, способов создания характеров и повествовательных приёмов. Кроме того, исследуется, каким образом автор отражает казахское общество советского периода в литературных текстах и развивает классическую традицию казахского рассказа, включая в неё современные приёмы психологического повествования.

Исследование выполнено в рамках качественного исследовательского подхода. Основной материал составляют опубликованные рассказы и повести Адама Мекебаева. Всего было рассмотрено пятнадцать произведений. Сбор данных осуществлялся посредством документального анализа, а изучение текстов — с использованием тематического и текстуального анализа, а также сравнительно-литературного подхода. Анализ был сосредоточен на способах создания характеров, структуре сюжета, психологическом изображении, символических элементах, повествовательной перспективе, репрезентации пространства и социальном фоне произведений. Кроме того, малая проза Мекебаева получила сравнительную оценку в контексте развития традиции казахского рассказа, прежде всего в соотнесении с традицией классического психологического реализма, заложенной Мухтаром Ауэзовым и Беимбетом Майлиным.

Результаты показывают, что рассказы Адама Мекебаева представляют собой не только повествования об индивидуальном опыте, но и значимые литературные свидетельства, отражающие социальные, культурные и психологические реалии казахского общества советского периода. К числу повторяющихся тем относятся военные годы, колхозная система, сельская жизнь, социальное неравенство, бедность, нравственный упадок, традиции и обычаи, структура семьи, женщины, дети, самопожертвование, предательство и труд. При этом переживание человеком одиночества в обществе и его нравственная конфронтация с самим собой образуют центральную ось психологического измерения авторского повествования.

Один из основных выводов исследования состоит в том, что Мекебаев расширяет возможности психологического анализа за пределы классического казахского реализма. В частности, в повестях *«Жезтырнак»* и *«Девушка на краю обрыва»* персонажи раскрываются не только через внешние обстоятельства своей жизни, но и через подсознательные процессы, внутренние конфликты и нравственные дилеммы. Исследование показывает, что автор широко использует внутренний монолог, символические детали и психологические описания, одновременно превращая картины природы в функциональные повествовательные средства, отражающие эмоциональные состояния персонажей. Кроме того, концепция «двухслойного Я», прослеживаемая у многих его главных героев, выступает одной из отличительных характеристик, сближающих прозу Мекебаева с современными повествовательными техниками при сохранении её укоренённости в традиции классического психологического реализма.

Другой значимый вывод заключается в том, что в своих рассказах Адам Мекебаев не рассматривает социальную действительность и индивидуальную психологию как обособленные явления. В изученных текстах психологическое развитие персонажей непосредственно связано с их социальной средой и историческими обстоятельствами. В частности, разрушительные последствия войны, влияние советской власти на сельскую жизнь, колхозная система, экономические трудности и изменения традиционного уклада представлены в повествовании как основные факторы, формирующие поведение персонажей. В этом отношении Мекебаев разрабатывает повествовательный подход, позволяющий осмысливать человека не только через его психологические особенности, но и в рамках социальных структур, в которых он существует.

Анализ также показывает, что женские персонажи в рассказах Мекебаева не сводятся к второстепенным фигурам, обеспечивающим развитие сюжета. Напротив, они изображаются как центральные действующие лица, поддерживающие семью, воплощающие самопожертвование и несущие на себе бремя социальных преобразований. Детские персонажи, в свою очередь, выполняют функцию повествовательных средств, наглядно раскрывающих последствия войны, бедности и социальных изменений. Таким образом, через индивидуальные жизненные истории автор отражает общие социальные травмы, переживаемые представителями разных поколений.

Ещё один существенный вывод касается функционального использования описаний природы. В рассказах Мекебаева степь, снег, ветер, засуха и животные выступают не просто элементами описания окружающей среды, а превращаются в символические повествовательные средства, отражающие эмоциональные состояния персонажей, их одиночество, надежды и внутренние конфликты. В частности, сцены охоты и изображения степи создают эстетическую основу, в рамках которой взаимоотношения человека и природы соединяются с психологическим анализом.

Рассмотренные произведения также свидетельствуют о том, что Мекебаев формирует своеобразный повествовательный стиль как на уровне языка, так и на уровне художественного выражения. Искусно сочетая повседневную разговорную речь с литературным языком, он включает слова и понятия местной культуры в органическую структуру повествования. Лаконичность и смысловая насыщенность диалогов, избирательное использование описательных деталей и выраженная роль символики определены как основные особенности, усиливающие повествовательную экономию его рассказов.

Результаты исследования позволяют утверждать, что Адам Мекебаев является не только писателем, изображающим социальную действительность в казахской малой прозе, но и самобытным повествователем, воссоздающим психологическую глубину личности с помощью современных повествовательных приёмов. Изученные произведения показывают, что автор систематически осуществляет психологический анализ посредством внутреннего монолога, символических деталей, описаний природы и многослойного построения характеров. Кроме того, в рассказах последовательно подчёркивается взаимосвязь социальных преобразований и индивидуальной идентичности, а война, бедность, нравственный упадок, структура семьи и традиционные ценности предстают основными факторами, определяющими психологическое развитие персонажей. Результаты также свидетельствуют о том, что, продолжая традицию казахской малой прозы, заложенную Мухтаром Ауэзовым и Беимбетом Майлиным, Мекебаев выводит её на новый эстетический уровень благодаря новаторскому использованию психологического анализа и современных повествовательных техник. Следовательно, его рассказы следует рассматривать не только как литературные тексты, документирующие социальные реалии своей эпохи, но и как психологические повествования, позволяющие глубоко проникнуть во внутренний мир человека.

Ключевые слова: Казахская литература, рассказ, Адам Мекебаев, повесть, советский период.

संरचित सार:

इस अध्ययन का प्रमुख उद्देश्य बीसवीं शताब्दी के उत्तरार्ध के कज़ाख साहित्य के प्रमुख गद्यकारों में से एक, आदम मेकेबायेव की कहानियों और लघु उपन्यासों का उनकी विषयवस्तु, सौंदर्यात्मक विशेषताओं तथा कथात्मक तकनीकों के संदर्भ में परीक्षण करना और इस आधार पर कज़ाख लघु कथात्मक साहित्य की परंपरा में उनका स्थान निर्धारित करना है। यद्यपि अबाई कुनानबायेव, मुख्तार औएज़ोव, बेइम्बेत माइलिन और गाबित मुसरेपोव जैसे प्रमुख कज़ाख लेखकों पर अनेक अध्ययन किए गए हैं, तथापि आदम मेकेबायेव के लघु कथात्मक साहित्य पर व्यापक शोध अभी भी सीमित है। इससे संकेत मिलता है कि कहानी विधा में उनके योगदान का तुर्कशास्त्रीय अनुसंधान में पर्याप्त मूल्यांकन नहीं हुआ है। तदनुसार, यह अध्ययन उनकी कहानियों के सामाजिक, मनोवैज्ञानिक और नैतिक विषयों, चरित्र-चित्रण की पद्धतियों तथा कथात्मक तकनीकों के व्यवस्थित विश्लेषण के माध्यम से इस शोध-अंतराल को भरने का प्रयास करता है। साथ ही, यह अध्ययन इस बात की पड़ताल करता है कि लेखक साहित्यिक पाठों के माध्यम से सोवियतकालीन कज़ाख समाज को किस प्रकार प्रतिबिंबित करता है और आधुनिक मनोवैज्ञानिक कथन-तकनीकों को समाहित करते हुए कज़ाख कहानी की शास्त्रीय परंपरा को कैसे विकसित करता है।

इस अध्ययन में गुणात्मक अनुसंधान अभिकल्प अपनाया गया है। प्राथमिक शोध-सामग्री में आदम मेकेबायेव की प्रकाशित कहानियाँ और लघु उपन्यास सम्मिलित हैं। कुल पंद्रह कृतियों का परीक्षण किया गया। दस्तावेज़ विश्लेषण के माध्यम से सामग्री संकलित की गई और विषयगत विश्लेषण, पाठगत विश्लेषण तथा तुलनात्मक साहित्यिक दृष्टिकोण का उपयोग करते हुए पाठों का विश्लेषण किया गया। विश्लेषण का केंद्र चरित्र-चित्रण, कथानक-संरचना, मनोवैज्ञानिक निरूपण, प्रतीकात्मक तत्त्व, कथात्मक परिप्रेक्ष्य, स्थानिक निरूपण और कृतियों की सामाजिक पृष्ठभूमि रहे। इसके अतिरिक्त, कज़ाख कहानी की परंपरा के विकास के संदर्भ में मेकेबायेव के लघु कथात्मक साहित्य का तुलनात्मक मूल्यांकन किया गया, विशेष रूप से मुख्तार औएज़ोव और बेइम्बेत माइलिन द्वारा स्थापित शास्त्रीय मनोवैज्ञानिक यथार्थवाद की परंपरा के साथ उसके संबंध पर ध्यान केंद्रित किया गया।

निष्कर्षों से स्पष्ट होता है कि आदम मेकेबायेव की कहानियाँ केवल व्यक्तिगत अनुभवों के आख्यान नहीं हैं, बल्कि वे सोवियतकालीन कज़ाख समाज की सामाजिक, सांस्कृतिक और मनोवैज्ञानिक वास्तविकताओं को प्रतिबिंबित करने वाले महत्त्वपूर्ण साहित्यिक दस्तावेज़ भी हैं। इनमें बार-बार उभरने वाले विषयों में युद्ध के वर्ष, कोलखोज व्यवस्था, ग्रामीण जीवन, सामाजिक असमानता, निर्धनता, नैतिक पतन, परंपराएँ और रीति-रिवाज, पारिवारिक संरचना, स्त्रियाँ, बच्चे, आत्मत्याग, विश्वासघात तथा श्रम सम्मिलित हैं। इसके अतिरिक्त, समाज के भीतर व्यक्ति का अकेलेपन का बोध और नैतिक स्तर पर स्वयं से उसका साक्षात्कार इन आख्यानों के मनोवैज्ञानिक आयाम की केंद्रीय धुरी निर्मित करते हैं।

इस अध्ययन का एक प्रमुख निष्कर्ष यह है कि मेकेबायेव मनोवैज्ञानिक विश्लेषण का विस्तार कज़ाख शास्त्रीय यथार्थवाद की सीमाओं से आगे करते हैं। विशेष रूप से *जेज़तिरनाक (Jeztyrnaq)* और *चट्टान के किनारे खड़ी लड़की (The Girl on the Edge of the Cliff)* नामक लघु उपन्यासों में पात्रों का चित्रण केवल उनके बाह्य जीवन के माध्यम से नहीं, बल्कि उनकी अवचेतन प्रक्रियाओं, आंतरिक संघर्षों और नैतिक दुविधाओं के माध्यम से भी किया गया है। अध्ययन दर्शाता है कि लेखक अंतःसंवाद, प्रतीकात्मक विवरणों और मनोवैज्ञानिक वर्णनों का व्यापक उपयोग करते हैं तथा प्रकृति-वर्णनों को ऐसे प्रकार्यात्मक कथात्मक उपकरणों में रूपांतरित करते हैं जो पात्रों की भावात्मक अवस्थाओं को प्रतिबिंबित करते हैं। इसके अतिरिक्त, उनके अनेक प्रमुख पात्रों में दिखाई देने वाली "द्विस्तरीय आत्म" की अवधारणा एक विशिष्ट विशेषता के रूप में उभरती है, जो मेकेबायेव के कथा-साहित्य को आधुनिक कथात्मक तकनीकों के निकट लाती है, जबकि उसकी जड़ें शास्त्रीय मनोवैज्ञानिक यथार्थवाद की परंपरा में बनी रहती हैं।

अध्ययन का एक अन्य महत्त्वपूर्ण निष्कर्ष यह है कि आदम मेकेबायेव अपनी कहानियों में सामाजिक यथार्थ और व्यक्तिगत मनोविज्ञान को परस्पर पृथक परिघटनाओं के रूप में नहीं देखते। परीक्षण किए गए पाठों में पात्रों का मनोवैज्ञानिक विकास उनके सामाजिक परिवेश और ऐतिहासिक परिस्थितियों से प्रत्यक्ष रूप से संबद्ध है। विशेष रूप से युद्धजनित विनाश, ग्रामीण जीवन पर सोवियत शासन का प्रभाव, कोलखोज व्यवस्था, आर्थिक कठिनाइयाँ और पारंपरिक जीवन-पद्धति में परिवर्तन उन प्रमुख कारकों के रूप में विन्यस्त किए गए हैं जो पात्रों के व्यवहार को आकार देते हैं। इस दृष्टि से, मेकेबायेव एक ऐसी कथात्मक पद्धति विकसित करते हैं जो व्यक्तियों का आकलन केवल उनकी मनोवैज्ञानिक विशेषताओं के आधार पर ही नहीं, बल्कि उन सामाजिक संरचनाओं के भीतर भी करती है जिनमें वे विद्यमान हैं।

विश्लेषण यह भी दर्शाता है कि मेकेबायेव की कहानियों के स्त्री-पात्र केवल कथानक को सहारा देने वाले गौण पात्र नहीं हैं; बल्कि उन्हें ऐसे केंद्रीय पात्रों के रूप में चित्रित किया गया है जो परिवार को संभालते हैं, आत्मत्याग को मूर्त रूप देते हैं और सामाजिक रूपांतरण का भार वहन करते हैं। दूसरी ओर, बाल-पात्र ऐसे कथात्मक उपकरणों के रूप में कार्य करते हैं जो युद्ध, निर्धनता और सामाजिक परिवर्तन के परिणामों को प्रत्यक्ष बनाते हैं। इस प्रकार लेखक व्यक्तिगत जीवन-कथाओं के माध्यम से विभिन्न पीढ़ियों द्वारा अनुभव किए गए साझा सामाजिक आघातों को प्रतिबिंबित करते हैं।

एक अन्य उल्लेखनीय निष्कर्ष प्रकृति-वर्णनों के प्रकार्यात्मक उपयोग से संबंधित है। मेकेबायेव की कहानियों में स्तेपी, हिम, वायु, सूखा और पशु केवल परिवेश-वर्णन के तत्त्वों के रूप में प्रयुक्त नहीं होते; बल्कि वे ऐसे प्रतीकात्मक कथात्मक उपकरणों में रूपांतरित हो जाते हैं जो पात्रों की भावात्मक अवस्थाओं, अकेलेपन, आशाओं और आंतरिक संघर्षों को प्रतिबिंबित करते हैं। विशेष रूप से शिकार के दृश्य और स्तेपी के वर्णन एक ऐसा सौंदर्यात्मक ढाँचा निर्मित करते हैं जो मानव और प्रकृति के संबंध को मनोवैज्ञानिक विश्लेषण के साथ एकीकृत करता है।

इस अध्ययन में परीक्षित कृतियाँ आगे यह दर्शाती हैं कि मेकेबायेव भाषा और अभिव्यक्ति, दोनों स्तरों पर एक विशिष्ट कथात्मक शैली स्थापित करते हैं। दैनिक बोलचाल की भाषा और साहित्यिक भाषा के बीच कुशल संतुलन बनाए रखते हुए वे स्थानीय संस्कृति से संबंधित शब्दों और अवधारणाओं को आख्यान के जैविक अंग के रूप में समाहित करते हैं। संवादों की संक्षिप्त और सघन संरचना, वर्णनात्मक विवरणों का चयनात्मक उपयोग तथा प्रतीकात्मक अभिव्यक्ति की

प्रमुखता को उन मुख्य विशेषताओं के रूप में चिह्नित किया गया है जो उनकी कहानियों की कथात्मक मितव्ययिता को सुदृढ़ करती हैं।

निष्कर्ष संकेत करते हैं कि आदम मेकेबायेव कज़ाख लघु कथात्मक साहित्य में सामाजिक यथार्थ का चित्रण करने वाले लेखक मात्र नहीं हैं, बल्कि एक मौलिक कथाकार भी हैं जो आधुनिक कथात्मक तकनीकों के माध्यम से व्यक्ति की मनोवैज्ञानिक गहराई का पुनर्निर्माण करते हैं। परीक्षित कृतियाँ स्पष्ट करती हैं कि लेखक अंतःसंवाद, प्रतीकात्मक विवरणों, प्रकृति-वर्णनों और बहुस्तरीय चरित्र-निर्माण के माध्यम से मनोवैज्ञानिक विश्लेषण का व्यवस्थित उपयोग करते हैं। इसके अतिरिक्त, कहानियाँ सामाजिक रूपांतरण और व्यक्तिगत अस्मिता के बीच संबंध को निरंतर रेखांकित करती हैं तथा दर्शाती हैं कि युद्ध, निर्धनता, नैतिक पतन, पारिवारिक संरचना और पारंपरिक मूल्य पात्रों के मनोवैज्ञानिक विकास को आकार देने वाले प्रमुख कारक हैं। निष्कर्ष यह भी दर्शाते हैं कि मेकेबायेव, मुख्तार औएज़ोव और बेइम्बेत माइलिन द्वारा स्थापित कज़ाख लघु कथात्मक साहित्य की परंपरा को आगे बढ़ाते हुए, मनोवैज्ञानिक विश्लेषण और आधुनिक कथात्मक तकनीकों के अभिनव उपयोग के माध्यम से उसे एक नए सौंदर्यात्मक स्तर तक पहुँचाते हैं। अतः मेकेबायेव की कहानियों को केवल अपने युग की सामाजिक वास्तविकताओं का दस्तावेज़ीकरण करने वाले साहित्यिक पाठों के रूप में ही नहीं, बल्कि ऐसे मनोवैज्ञानिक आख्यानों के रूप में भी देखा जाना चाहिए जो व्यक्ति के अंतर्जगत के संबंध में गहन अंतर्दृष्टि प्रदान करते हैं।

बीज शब्द: कज़ाख साहित्य, कहानी, आदम मेकेबायेव, लघु उपन्यास, सोवियत काल।

Yapılandırılmış Özet:

Bu araştırmanın temel amacı, Kazak edebiyatının XX. yüzyılın ikinci yarısında yetiştirdiği önemli nesir yazarlarından Adam Mekebayev'in hikâye ve uzun hikâyeciliğini tematik, estetik ve anlatı teknikleri bakımından inceleyerek yazarın Kazak hikâyeciliğindeki yerini ortaya koymaktır. Kazak edebiyatı üzerine yapılan çalışmalarda Abay Kunanbayev, Muhtar Avezov, Beyimbet Maylin, Gabit Müsirepov gibi yazarlar hakkında çok sayıda araştırma bulunmasına rağmen Adam Mekebayev'in hikâyeciliğini bütüncül biçimde ele alan çalışmaların sınırlı olduğu görülmektedir. Bu durum, yazarın özellikle hikâye türündeki eserlerinin Türkoloji literatüründe yeterince değerlendirilmediğini göstermektedir. Araştırma, bu boşluğu doldurmayı amaçlamakta; Mekebayev'in hikâyelerinde işlenen toplumsal, psikolojik ve ahlaki temaları, karakter oluşturma biçimlerini ve anlatım tekniklerini sistematik olarak değerlendirmektedir. Ayrıca yazarın Sovyet dönemi Kazak toplumunu edebî metinler aracılığıyla nasıl yansıttığı ve klasik Kazak hikâye geleneğini modern psikolojik anlatım anlayışıyla hangi yönlerden geliştirdiği de araştırmanın temel problem alanlarını oluşturmaktadır.

Araştırmada nitel araştırma yöntemi benimsenmiştir. Çalışmanın veri kaynağını Adam Mekebayev'in yayımlanmış hikâye ve uzun hikâyeleri oluşturmaktadır. İnceleme kapsamında yazarın toplam on beş hikâye ve uzun hikâyesi değerlendirilmiştir. Verilerin elde edilmesinde doküman incelemesi yöntemi kullanılmış; eserler tematik çözümleme, metin çözümlemesi ve karşılaştırmalı edebiyat yaklaşımı çerçevesinde incelenmiştir. İnceleme sürecinde karakter yapıları, olay örgüsü, psikolojik çözümleme, sembolik unsurlar, anlatıcı tercihleri, mekân kullanımı ve toplumsal arka plan birlikte değerlendirilmiştir. Ayrıca Mekebayev'in hikâyeciliği, Kazak hikâye geleneğinin gelişim süreci içerisinde Muhtar Avezov ve Beyimbet Maylin tarafından oluşturulan klasik psikolojik gerçekçilik anlayışıyla karşılaştırmalı olarak ele alınmıştır.

İnceleme sonucunda Adam Mekebayev'in hikâyelerinin yalnızca bireysel olayları konu alan metinler olmadığı; aynı zamanda Sovyet dönemi Kazak toplumunun sosyal, kültürel ve psikolojik yapısını yansıtan önemli edebî belgeler niteliği taşıdığı belirlenmiştir. Yazarın eserlerinde savaş yılları, kolhoz sistemi, kırsal yaşam, sosyal eşitsizlik, yoksulluk, ahlaki çözülme, gelenek-görenek, aile yapısı, kadın, çocuk, fedakârlık, ihanet ve emek temalarının sürekli tekrarlandığı tespit edilmiştir. Bunun yanında eserlerde bireyin toplum karşısındaki yalnızlığı ile vicdani hesaplaşması psikolojik anlatımın temel eksenini oluşturmaktadır.

Araştırmada ulaşılan önemli bulgulardan biri de Mekebayev'in psikolojik çözümlemeyi klasik Kazak realizminin sınırlarının ötesine taşımasıdır. Özellikle *Jeztırnak* ve *Uçurum Kıyısındaki Kız* adlı uzun hikâyelerde karakterlerin yalnızca dış dünyaları değil, bilinçaltı süreçleri, iç çatışmaları ve vicdan muhasebeleri de ayrıntılı biçimde işlenmektedir. Yazarın iç monolog, sembolik ayrıntılar ve psikolojik betimlemeleri yoğun biçimde kullandığı; doğa tasvirlerini ise karakterlerin ruh hâlini yansıtan işlevsel bir anlatım unsuru hâline getirdiği belirlenmiştir. Bunun yanında, karakterlerin önemli bir bölümünde görülen "çift katmanlı benlik"

anlayışı, Mekebayev'in hikâyeciliğini klasik psikolojik gerçekçilikten modern anlatım tekniklerine yaklaştıran ayırt edici özelliklerden biri olarak tespit edilmiştir.

Araştırmada elde edilen bir diğer önemli bulgu, Adam Mekebayev'in hikâyelerinde toplumsal gerçeklik ile bireysel psikolojinin birbirinden bağımsız ele alınmamasıdır. İncelenen metinlerde karakterlerin ruhsal çözümlemeleri, yaşadıkları sosyal çevre ve tarihsel koşullarla doğrudan ilişkilendirilmiştir. Özellikle savaşın yol açtığı yıkım, Sovyet yönetiminin kırsal yaşama etkileri, kolhoz düzeni, ekonomik yetersizlikler ve geleneksel yaşam biçimindeki değişimler karakterlerin davranışlarını belirleyen temel etkenler olarak kurgulanmıştır. Bu yönüyle Mekebayev, bireyi yalnızca psikolojik özellikleriyle değil, içinde bulunduğu toplumsal yapı ile birlikte değerlendiren bir anlatım anlayışı geliştirmiştir.

İncelenen hikâyelerde kadın karakterlerin yalnızca olay örgüsünü tamamlayan yardımcı kişiler olmadığı, aksine aileyi ayakta tutan, fedakârlığı temsil eden ve toplumsal dönüşümün yükünü taşıyan temel karakterler olarak konumlandırıldığı belirlenmiştir. Çocuk karakterler ise savaşın, yoksulluğun ve toplumsal değişimin etkilerini görünür kılan anlatım unsurları olarak kullanılmıştır. Böylece yazar, farklı kuşakların yaşadığı ortak toplumsal travmaları bireysel yaşam öyküleri üzerinden yansıtmıştır.

Çalışmada dikkat çeken bulgulardan biri de doğa tasvirlerinin işlevsel kullanımına ilişkindir. Mekebayev'in hikâyelerinde bozkır, kar, rüzgâr, kuraklık ve hayvanlar yalnızca çevresel betimleme amacıyla kullanılmamış; karakterlerin ruh hâllerini, yalnızlıklarını, umutlarını ve iç çatışmalarını sembolik olarak yansıtan anlatım araçlarına dönüştürülmüştür. Özellikle av sahneleri ve bozkır tasvirleri, insan-doğa ilişkisini psikolojik çözümlemeyle bütünleştiren estetik bir yapı oluşturmuştur.

Araştırma kapsamında incelenen eserler, yazarın dil ve üslup bakımından da özgün bir anlatım kurduğunu göstermektedir. Mekebayev, günlük konuşma dili ile edebî dili dengeli biçimde bir araya getirirken yerel kültüre ait kelime ve kavramları anlatının doğal bir parçası hâline getirmiştir. Diyalogların kısa ve yoğun yapısı, ayrıntıların seçici biçimde kullanılması ve sembolik anlatımın öne çıkarılması, hikâyelerde anlatım ekonomisini güçlendiren başlıca özellikler olarak tespit edilmiştir.

Araştırma sonucunda Adam Mekebayev'in Kazak hikâyeciliğinde yalnızca toplumsal gerçekliği yansıtan bir yazar olmadığı, aynı zamanda bireyin psikolojik derinliğini modern anlatım teknikleriyle yeniden kuran özgün bir hikâyeci olduğu belirlenmiştir. İncelenen eserler, yazarın psikolojik çözümlemeyi iç monolog, sembolik ayrıntılar, doğa tasvirleri ve çok katmanlı karakter yapıları aracılığıyla sistemli biçimde kullandığını ortaya koymuştur. Ayrıca hikâyelerde toplumsal değişim ile bireysel kimlik arasındaki ilişkinin sürekli vurgulandığı; savaş, yoksulluk, ahlaki çözülme, aile yapısı ve geleneksel değerlerin karakterlerin psikolojik gelişimini belirleyen temel unsurlar olduğu tespit edilmiştir. Elde edilen bulgular, Adam Mekebayev'in Muhtar Avezov ve Beyimbet Maylin tarafından geliştirilen Kazak hikâye geleneğini sürdürmekle birlikte, psikolojik çözümleme ve modern anlatım teknikleri bakımından bu geleneği yeni bir estetik düzleme taşıdığını göstermektedir. Dolayısıyla Mekebayev'in hikâyeleri yalnızca dönemin toplumsal yapısını belgeleyen edebî metinler olarak değil, bireyin iç dünyasını çözümleyen psikolojik anlatılar olarak da değerlendirilmelidir.

Çalışma, Adam Mekebayev'in hikâyeciliğini tek bir eser veya tema üzerinden değil, farklı dönemlerde kaleme aldığı hikâye ve uzun hikâyeleri bütüncül biçimde inceleyerek yazarın tematik tercihlerini, psikolojik anlatım tekniklerini ve estetik yaklaşımını birlikte değerlendirmektedir. Ayrıca araştırma, Mekebayev'in Kazak hikâyeciliğindeki konumunu klasik psikolojik gerçekçilik ile modern anlatım anlayışı arasındaki geçiş bağlamında ele alarak Türkoloji literatüründe sınırlı sayıda bulunan çalışmalara katkı sunmayı amaçlamaktadır. Bu yönüyle araştırmanın, Adam Mekebayev üzerine yapılacak yeni incelemeler ile Kazak hikâyeciliğinin gelişim sürecine ilişkin karşılaştırmalı araştırmalara kuramsal ve yöntemsel bir kaynak oluşturacağı değerlendirilmektedir.

Anahtar Kelimeler: Kazak Edebiyatı, Hikâye, Adam Mekebayev, Povest, Sovyet Dönemi.

www.turkishstudies.net/language

Turkish Studies - Language and Literature

eISSN: 2667-5641

ANKARA SCIENCE UNIVERSITY

Adam Mekebayev And His Narrative Style

Introduction

The emergence, development, and elevation to a classical level of prose, particularly the short story genre, in Kazakh literary art reflect significant qualitative leaps within the national aesthetic mindset. The short story is a complex literary genre that portrays a specific segment of life or a moment in human destiny with intensity, conciseness, and deep psychological sublayers. The establishment of the foundations and the maturation of this genre in Kazakh literature encompass various successive historical and literary periods.

The earliest examples of national written prose, and consequently of the short story genre, are directly associated with the prominent educator and intellectual Ibrai Altynsarin in the second half of the 19th century. With his work *Kazakh Chrestomathy*, 1879), Altynsarin introduced the tradition of prose narration, along with the plot-driven short story form, into Kazakh literature. Works such as *Kipchak Seitkul*, *Natural grass* (*Asıl Şöp*), *Clear Spring* (*Taza Bulaq*), and *Garden Trees* (*Baqşa Ağaştarı*) are predominantly didactic and educational in nature. Although these works do not yet feature fully developed psychological character analyses, they endowed Kazakh literature with the fundamental techniques of plot construction, compositional integrity, and character building. This period is regarded as the “initial” or "preparatory" phase of Kazakh short story writing. The early 20th century, however, represents the golden age when the Kazakh short story established its own distinct rules and reached the level of European and Russian classical realism. During this period, the short story evolved from merely being an educational tool into a powerful literary genre that exposes social tragedies and the dialectic of the human soul. This development was pioneered by Beimbet Mailin and Mukhtar Auezov.

Beimbet Mailin is one of the greatest masters of the short story genre in Kazakh literature. The most prominent feature of Mailin’s stories is his masterful reflection of Kazakh village life and the characters of ordinary people through brief dialogues, striking details, and a condensed plot. The writer managed to fit the social reality of an entire era into a short text volume.

The great writer Mukhtar Avezov’s short story *The Defenceless Day* (*Qorğansızdıñ Küni*, 1921), on the other hand, is considered one of the most important examples of psychological realism in Kazakh literature. In this work, Avezov did not content himself with merely describing characters through their external appearances; rather, he explored the fear, hope, anger, and suffering within their inner worlds with profound psychological depth. The aesthetic power of the language and the parallel progression of nature descriptions and character psychology (for instance, the relationship between the blizzard and Gaziza’s fate) elevated the short story genre to a new aesthetic level.

The path paved by Ibrai Altynsarin and the classical short story tradition established by Beimbet Mailin and Mukhtar Avezov served as an important literary school for subsequent

generations of writers. In the second half of the 20th century, particularly during the 1970s and 1980s, Kazakh short story writing reached a new qualitative stage. The writers who appeared on the literary scene during this period brought not only social conflicts, but also the unknown dimensions of human existence, ecological issues, and the transformation of the national character to the center of their works.

Thus, one of the original writers who carried on the tradition of psychological depth and compositional integrity founded by Mailin and Avezov onto a new aesthetic plane in the late 20th century, bringing a philosophical-modernist dimension to the Kazakh short story, was Adam Mekebayev. His meticulous craftsmanship of details and his way of reflecting the tragedy of the human soul draw directly from this national classical prose tradition.

The Literary Personality of Adam Mekebayev

Widely known among the people by the pen name "Adam," the writer Adam Mekebayev (birth name Uzakbay Mekebayev) was born on April 19, 1940, in the village of Akjar, Karmakshy District, Kyzylorda Region, Kazakhstan, and passed away in Almaty on September 8, 2014, after a long illness. After completing his secondary education in 1957, he entered the Gogol Pedagogical Institute in Kyzylorda in 1960, but continued his studies two years later at the Kazakh State University in Almaty. While in his fifth year at the Faculty of Philology, he began working in 1965 at the republican youth newspaper *Leninşil Jas*, where he worked for about a year before returning to his native Kyzylorda in 1966.

Continuing his literary activities uninterrupted, Mekebayev worked as a methodologist at the Kyzylorda Regional House of Folk Arts; later, he served in the Regional Department of Culture, and in 1968, he took on the role of senior scientific researcher responsible for the preservation of historical artifacts at the Regional Museum. Subsequently, he served as the director of the Kyzylorda Regional House of Folk Arts (1971–1973), worked as an editor at the republican publishing house *Kaynar Publications* (1973–1975) and *Jazuşı Publications* (1975–1981), and worked as a chief specialist in the Ministry of Culture of the Kazakh SSR (1981–1982). In addition, between 1985 and 1987, he studied at the Higher Literary Courses in Moscow; starting in 1987, he held various senior positions at the *Juldız* magazine. Adam Mekebayev was a member of the USSR Writers' Union of that era; he was awarded the title of Honored Worker of Culture and Art of the Republic of Kazakhstan and became a recipient of the International Alash Literary Prize.[†]

Adam Mekebayev is one of the writers who has earned the appreciation of the public by producing numerous works in the prose genre of Kazakh literature. While the traditional psychologism founded by Mukhtar Avezov in the Kazakh short story tradition reflects the inner worlds, sufferings, and spiritual conflicts of characters by associating them with external factors, Adam Mekebayev introduced the concept of the fragmentation (splitting) of human existence and individual identity into Kazakh prose. This approach is a literary phenomenon also employed by classical writers in world literature, such as Fyodor Dostoyevski, focusing on the individual's conflict with their own self and the search for a second "Self" within. Adam Mekebayev was one of the first writers to apply this method on a modernist and psychological plane in Kazakh short prose. The author clearly demonstrated this feature particularly in his novella *Jeztırnak* (The Copper-Clawed Witch) and his work *Jar Jagalağan Kız* (The Girl by the Edge of the Cliff). Mekebayev's characters exist on two different identity planes. The first of these is the individual who lives according to the established rules of society and maintains their existence within the ordinary flow of daily life. The second is their alternate "Self," which represents the character's conscience, pursues the truth, and judges oneself.

[†] See: https://abai.kz/post/110720

In the author's works, this division of the self is not treated merely as a psychological disorder; rather, it is evaluated as an aesthetic reflection of the individual's struggle against spiritual crisis and moral decay in society. While searching for truth and inner purification throughout life, the character enters into an unrelenting reckoning with his or her own self. This innovation brought by Adam Mekebayev to the Kazakh short story genre has broadened the intellectual and aesthetic horizon of national prose, and is considered a significant contribution that elevates it to the level of psychological analysis and psychoanalytic interpretation.

In the author's works, themes such as the Kazakh people, hardships during the Soviet period, various customs and traditions, social inequality, the social system, society standing on the brink of moral decay, love, betrayal, infidelity, events full of sacrifice, and the struggle to survive starvation during the war years are addressed. He also has novels titled *Melek Gelin* (The Angel Bride), *Fırtınalı Yer* (Stormy Place), and *Gizli Depo* (The Secret Warehouse). In addition, he has seven *povestis* (novellas) and eight short stories. An opportunity arose to read and examine these works, which consist of a total of fifteen short stories and *povestis* (long stories). Throughout his literary career, the author penned the following works: *The Girl by the Edge of the Cliff*, *Anızak*, *Jeztırnak*, *Jadıra*, *Young Girl*, *Knife*, *Punishment*, *Summer Vacation*, *The Child Who Ran Away from Home*, *The Girl Who Ran Away from School*, *The Shadow of Moonlight*, *The Truth That Must Not Be Spoken*, *Reflections on the Flag*, *The Road*, *At the Edge of Kyzylkum*. (Mekebayev, 2022, p. 384)

The Short Story Art of Adam Mekebayev

Although Adam Mekebayev's long story *Jeztırnak* (The Copper-Clawed Witch) appears to center on a mythological entity, it is actually a psychological work that addresses human wickedness, blind belief, and false piety. Here, the Jeztırnak is not a supernatural creature, but rather the symbol of conscious evil that manipulates people through fear. The story begins with the psychological trauma experienced by Jumağul in places feared for their association with spirits, such as Şeytansay and Jınoynak. These events cause him to grow suspicious of his wife, and this doubt plants itself in the mind of his son, Auez. Over time, the sense of trust within the family is completely shattered. Behind the hallucinations and fears experienced by Auez is Turman Hoca, who rules the people through superstitions. Turman Hoca consciously uses the legend of the Jeztırnak to tear the family apart and drives people to disaster for his own interests. Zeynep's death is presented as a major tragedy caused by blind belief and rumors. Zeynep is Auez's mother; however, neither Auez nor his father believed she was a real human, viewing her instead as an imaginary witch. Although the truth is revealed at the end of the story, justice arrives too late. *Jeztırnak* is a striking social critique emphasizing that the true monsters are not legends, but rather greed, ignorance, and a lack of conscience residing within human beings.

There are no supernatural powers here; there is only a concrete crime committed by man. In short, the author used the mythological entity as a "mask" concealing the evil in the realistic world. (Mekebayev, 1991, p. 224)

Adam Mekebayev's long story *The Girl by the Edge of the Cliff* (*Jar Jagalağan Kız*) is a work that addresses the conflict between love and passion, honor and carnal desire, and responsibility and human weakness on a profound psychological plane. In the work, human choices and the consequences of these choices are brought to light through the fates of two men who fall in love with the same girl. The main characters of the work are Munglık, Ali, and Turlıbay. Ali is a young civil engineer, state employee, and a young man who believes in pure emotions. Turlıbay, on the other hand, works at a salt factory, is older than Ali, and is a married man with children. The two young men rent the same house in the city and live together. Munglık is a pure and innocent girl who has come to the city from the village to work and stays with an elderly woman. She meets their neighbors Ali and Turlıbay and begins seeing them. Ali loves Munglık with sincere and genuine affection; his

feeling is true love. In contrast, Turlıbay's interest in Munglık is not love, but lust, because despite being married and having children, he does not hesitate to violate a young girl's honor. Through Turlıbay's character, the author harshly criticizes hypocrisy and servitude to carnal desires. Pretending to give advice to Ali by citing his older age, he actually tries to lead him into immorality. He suggests that Ali, who is a state employee, use his position to make money and profit by selling construction materials. However, Ali refuses this. This detail is an important one revealing Ali's moral stance. One of the important settings in the work is Jidelibay Ravine, that is, the bank of the Syr Darya River. Initially, when Ali, Munglık, and Turlıbay are friends, they frequently visit this place together. Over time, Jidelibay Ravine turns into a place where Ali is excluded, and only Turlıbay and Munglık come. Seizing the opportunity of Ali being sent away for work, Turlıbay approaches Munglık, deceives her, and ultimately violates her honor. Not content with this, he tells Ali about the evil he has done, driving him into a deep psychological collapse. This behavior lays bare Turlıbay's true face in all its clarity. Later, Ali learns from his friend Kerim that Turlıbay is married and has children. Although he tells this to Munglık, the girl initially does not believe it. However, over time she learns the truth through gossip. In this process, Ali cannot remain entirely blameless either; he experiences a moral decline himself by growing close to a married woman he met at a wedding. In this section, the author emphasizes that every human being is weak, but everyone is responsible for their own choices. The most philosophical part of the work is the inner dialogue between Ali and God. In this dialogue, God states that Munglık's fate is the result of her own choice, not merely external factors. Munglık was given a choice, but she erred in that choice. With this scene, the author brings up the problem of fate and free will. Here, the author's philosophical perspective emerges or makes his view clear. Russell argues that God "self-limits" Himself and allows human beings to choose between different options using their free will. (Robert John Russell, 2001, p. 318) When Ali goes to Turlıbay's house to confront him, he realizes that the woman opening the door is the very woman he was with at the wedding. This is a striking moment showing the bitter irony of life and how events are interconnected. In the end, blaming both himself, Turlıbay, and everything that has happened, Ali quits his job and decides to return to his village. Although he pities Munglık, he lacks the courage to tell her the truth to her face. At the train station, deep down he waits for Munglık to come, but the girl does not show up. The story ends with a fate left at the edge of a ravine and an unfulfilled hope. (Mekebayev, 2001, p. 352)

Adam Mekebayev's novella *Anızak* is one of the significant works in Kazakh literature that addresses the fate of the working man, the hardships of shepherd life, and the heavy responsibility borne by this profession on a profound psychological and social plane. Through the protagonist Ömirbek, the work explores rural life, labor policies during the Soviet period, human resilience, and issues of moral responsibility. The main theme of the work is labor and man, and its core idea is that honest labor, patience, and responsibility are the fundamental values that mature an individual. The writer presents shepherding not as an ordinary profession, but as a way of life that transforms into human destiny.

Ömirbek is a character who grew up herding sheep since childhood and matured at an early age. He has experienced harsh winter conditions, the scorching heat of the Kyzylkum Desert, sandstorms, and thirst. Nature descriptions progress in parallel with the hero's inner world, revealing the struggle between man and nature. Particularly, the motifs of thirst and scorching wind symbolize that Ömirbek is undergoing not only a physical test, but a spiritual one as well. In the work, the immense weight of the shepherding profession is conveyed through concrete details. Being held responsible even for the loss of a single head of livestock, protecting the herd from wolves and thieves, and being left alone with nature demonstrate the heavy burden on Ömirbek's shoulders. The decrease in the number of shepherds during the Soviet period as young people gravitated toward cities and alternative professions also occupies an important place as a social issue in the work.

Ömirbek's becoming a shepherd is less of an individual choice and more the result of the mandatory conditions of the era. The teachers at school steering Ömirbek toward animal husbandry rather than higher education reflect the ideological perspective of the period. At this point, the writer successfully exposes the conflict between individual dreams and society's expectations. Ömirbek being chosen as a shepherd at a village meeting despite his young age demonstrates the rigidity of the system and how an individual's fate is frequently determined by higher authorities. The most dramatic and tense section of the work is when Ömirbek loses his way in the desert and comes to the point of fainting from thirst. In this scene, the hero recalls his past, happy moments spent with his wife Sımbat, and his relationships with his surroundings. Particularly through the character of Turlıbay, the belittling of labor and the shift in value judgments are criticized. Turlıbay, who studies in the city, mocking Ömirbek symbolizes the mental disconnection within society. In the resolution section of the work, Ömirbek gaining nationwide recognition and being deemed worthy of the Order of Lenin reflects the Soviet system's approach to rewarding labor. However, the author presents this success not with exaggerated praise, but as the natural result of hard labor and great responsibility. Despite this, the failure of technological means and living conditions to fully reach the remote corners of the country lays bare the contradictions within the system. At the end of the work, Ömirbek preparing to speak at the Republican Congress of Young Shepherds shows that he has become not merely a laborer, but also a thinking and questioning individual. (Mekebayev, 1985, p. 7)

Adam Mekebayev's short story The Punishment is a psychological work that addresses the mental breakdown, human weaknesses, and the severe consequences of these weaknesses experienced by a young student who comes from the village to the city to get an education. The story examines the life of the protagonist İgen during his student years, his straying onto wrong paths, and his belated remorse. The main theme of the work is the moral responsibility of youth, and its core idea is that mistakes and sins inevitably have consequences. The author presents this thought to the reader not through direct preaching, but through the destiny experienced by the hero. İgen is a young lad who comes to the city from the village with great hopes, yet has not fully grasped the realities of life. He falls in love with Asem, an honest, pure, and hardworking girl who works in the construction sector. For İgen, Asem is a symbol of purity and honesty. However, İgen's weak character and his inability to choose his circle of acquaintances wisely prevent this love from being protected. One of the important characters in the story is Eleusiz. He is a type who shares a house with İgen, yet has a corrupted inner world and leads people astray. Eleusiz views women as mere tools and introduces İgen to alcohol and a morally decadent lifestyle. In this respect, the author clearly demonstrates the destructive effect of a bad environment on human destiny. In this context, the story The Punishment bears similarities to the work *The Girl by the Edge of the Cliff*; in both works, a person close to the protagonist emerges as an element that leads them off the right path. Eleusiz does not merely get İgen accustomed to drinking; he also brings him close to a woman much older than him. Later, by jokingly suggesting that this woman might be pregnant, he intensifies İgen's pangs of conscience. However, after a while, it turns out that the woman is not pregnant. This event shows that İgen's punishment within his own conscience has begun and that his internal conflict is deepening. Although İgen realizes the weight of the mistake he has made, he lacks the courage to tell Asem the truth. Yet the truth comes out sooner or later. When Asem comes to the house, she sees with her own eyes the decadent environment İgen is in and his relations with women. From this moment on, Asem's decision is final. She quits her job, returns to her village, and completely cuts ties with İgen. This situation is a conscious choice by Asem to protect her own honor and personal values. In the subsequent parts of the story, İgen's remorse deepens even further. When he comes to his village during the summer vacation, he encounters Asem again. However, Asem's decision does not change. She has promised herself not to return to the past, even if she were to forgive him. Over time, Asem decides to marry a close friend of İgen. This becomes the harshest moral punishment for İgen, because this marriage takes place not with a stranger, but with someone from his own circle. At the

end of the story, wishing Asem happiness, İgen boards the bus. This scene symbolizes his belated awareness and his acceptance of a love from which there is no turning back. The story The Punishment is an instructive work showing how a momentary weakness can profoundly affect a human life. İgen is the symbol of the human who evades moral responsibility, Asem is the symbol of spiritual purity and resolute stance, and Eleusiz is the symbol of the environment that leads a person astray. Through this work, the author prompts the reader to reflect deeply on choices and responsibilities. (Mekebayev, 2015, p. 262)

The novella *Jadıra* is a work that impressively reflects the tragic fate of Kazakh villages during the Second World War, how the war destroyed human life, and the deep suffering experienced particularly by the youth and women left behind on the home front. In this long story, the author shows that the devastation of war shatters human destinies not only on the battlefield, but also within village life. The main themes of the work are the suffering caused by war, waiting and hope, faithful love, and injustice. Its core idea is the reality that war puts even the noblest human emotions to a severe test, pushing cowardly and self-serving people to the forefront while victimizing honest and pure-souled individuals. Events are narrated through the perspective of Murat, the eleven-year-old brother of Dauren, who has gone off to war. Memories conveyed through a child's point of view impart a powerful sense of realism and emotional depth to the work. Through the scenes etched into Murat's young mind, the harsh conditions of village life during the war years are laid bare in all their nakedness. Dauren and Jadıra are two young people who loved each other sincerely and looked to the future with hope before the war. They promise to marry before the war. Even after Dauren leaves for the front, they continue to correspond through letters. However, after a while, a "black notice" arrives, bringing the news of Dauren's death. While the village populace mourns, Jadıra refuses to believe this news, because she has seen people return home alive after the war, even if disabled. This hope sustains Jadıra to the end of her life. Jadıra is the symbol of loyalty and hope; she waits for her beloved, refuses to bow to her fate, and maintains her inner resilience. Keeping Murat constantly by her side is an indication of her longing for Dauren and her devotion to his family. The ridge of Kökiyin carries a symbolic meaning as a place of memories and hope where Jadıra and Murat frequently go. The negative character in the work is Şaylıbay. He is a rude and selfish individual who stays behind by making various excuses instead of going to war, abusing his position as a tax collector to oppress the village people. Through this character, the author criticizes the existence of cowardly and unjust people who think only of their own interests even in times of war. The violence inflicted upon Jadıra by Şaylıbay represents the absolute peak of the moral collapse wrought by war. Kâli the driver is a relatively positive character. Though Kâli, who is Dauren's friend, stands out with his humane qualities, he lacks the power to save Jadıra. This situation demonstrates just how helpless justice and humanity become during wartime. Jadıra's death is the most tragic and shattering moment of the novella. While waiting for her beloved, she falls victim to violence and injustice. Her burial near Kökiyin, where she had bid farewell to Dauren, serves as a symbolic closure to this love. At the end of the work, Murat growing up and marrying, and his father visiting Jadıra's grave to recite the Quran, express that despite the remorse felt for the past, life goes on and hope for the future is not completely extinguished. The novella *Jadıra* is a powerful work that profoundly addresses the spiritual tragedy experienced by Kazakh society during the war years, how faithful love was crushed, and how ruthlessly the fate of women was shaped. Jadıra is the symbol of unwavering hope and loyalty, while Murat represents the new generation that does not forget the past. Through this work, the author aims to engrave upon the reader's consciousness the irreparable harms inflicted upon humanity by war. (Mekebayev, 2015, p. 209)

In Adam Mekebayev's novella *Kezdik* (The Pocket Knife), the author combines the individual's fate with social reality to address issues of human responsibility, generational education, and the spiritual bond between the past and the present. The protagonist of the work, Zali, is an

ordinary working man who works as a teacher in the city and silently bears the heavy burdens of life. Being immersed in endless bureaucratic tasks and forced to dedicate even his weekends to work lays bare the aspect of the system in modern society that wears a person down. This situation is portrayed not merely as Zali's personal problem, but as the reflection of a holistic social phenomenon. Zali's relationships within his family also deeply reveal his inner world. He tries to be personally responsible for the education and upbringing of his son Kairat and his daughter Altın. The reason for this is that he is the representative of a generation that grew up by its grandmother's side and matured early. Growing up in his grandmother's embrace, calling his mother Karaşaş by her name, and addressing his father as "köke" illustrate Zali's psychological fractures from childhood. This situation increases his anxiety regarding his children and leads him to compare every behavior of Kairat with his own past. When Kairat comes home one day with a bruised eye and news of a death in the city spreads, it triggers Zali's inner fears. Kairat's response of "nothing happened" fails to dispel the father's suspicions, instead driving him into deeper contemplation. At this point, the author skillfully reflects the turbulence in the father's mental world, a psychological state where responsibility and fear intertwine. Zali sees his own youth in his son, the period when he was forced to grow up early at the age of fifteen. This resemblance causes him to turn toward the past. Utilizing the flashback technique, the work details the hardships of the war years. Zali's childhood was intertwined with hunger, deprivation, and heavy labor. Following his grandmother's death, the responsibility for his mother Karaşaş and his two younger siblings fell upon Zali's shoulders. The character of Karaşaş is a symbol of patience, maternal affection, and resilience. She is presented as a self-sacrificing mother who protects her children's portions even while living amidst hunger. Through days when people were reduced to needing a single bite of bread, the author exposes the shared tragedy experienced by the people of that era. Scenes such as land disputes between collective farms, dangers encountered while grazing animals, and struggles against wolves shape Zali's life experience. After a dead ox is ordered to be buried by the authorities, Karaşaş unearthing it to cook food for her children vividly demonstrates the limits to which hunger can drive a person. This scene leaves a deep impact on the reader, making them feel the ruthlessness of the reality of war. The fundamental symbol of the story, the *kezdik* (pocket knife), is the emblem of Zali's childhood, dreams, and past life. Gaining meaning through an innocent childhood love for Gaziza, this object is later given to his son Kairat. Through this path, Zali feels the spiritual continuity between father and son. Suspicions regarding Kairat also center around this symbol. However, the resolution of events reveals that Zali's anxieties are unfounded and that his son has not been involved in a crime. The differences in perspective between generations become evident in the dialogues between Zali and Kairat. Kairat is a young man who thinks according to the requirements of his era and expresses his thoughts openly. Although he respects what his father has lived through, he emphasizes that every era has its own reality. This contrast allows the author to compare the innovative thinking of the younger generation with the past-based perception of the elders. At the end of the work, the failure of the plan to go to the circus symbolizes the fundamental contradiction in Zali's life. In his choice between work and family, he once again chooses work. Through this detail, the author criticizes modern society's failure to allow individuals time for their private lives and the dominant power of the system over man. *Kezdik* is a work carrying profound educational and moral meanings, reflecting the reality of an entire era through the fate of a father. The author masterfully unites the past and the present, presenting the themes of humanity, responsibility, and intergenerational ties to the reader in an impressive manner. (Mekebayev, 2018, p. 316)

One of Adam Mekebayev's impressive works is his short story titled Reflections on the Flag. In this work, the author addresses the harsh reality of the war years during the Soviet Union period. However, the events do not begin directly with the war years; the narrative opens in the autumn of 1965 and then employs a flashback. Through this narrative technique, the author aims to show the indelible marks left by war on human memory and how they are not forgotten even years later. The

story recounts the fate of young men who went from the village to the war. Among these young men, the characters Ğani and Rakım particularly stand out. Although the news of death ("black letter") received by Rakım's wife Rauaş turns her life upside down, she refuses to believe this news. She does not lose hope that her husband is alive and waits for him in tears. This scene recalls how Jadıra, in the novella *Jadıra*, refuses to accept the black news regarding Dauren. Neither woman can accept the news of death; this circumstance reveals the power of the human spirit to cling to hope. In this way, the author demonstrates the devastating effects war leaves not only on the battlefield, but also on the people on the home front. In the story, Rakım's death in war is depicted in an extremely striking manner. Clashes on the front amid the sounds of bullets, bombs, hand grenades, and tanks lay bare the ruthless face of war. Meanwhile, the fall of the red flag carries a symbolic meaning. Rakım is ready to sacrifice his life to prevent this flag from falling into enemy hands. Although wounded by bullets, he crawls forward and protects the flag. He tells Ğani to destroy the tank and resists until his last breath. In the end, Rakım loses his life with the red flag in his hand. From this moment on, the cessation of letters written to Rauvaş is presented as the definitive sign of his death. Through Rakım's death, the author brings foreground values such as patriotism, devotion to duty, and human dignity. The red flag is not merely a symbol of war, but also represents the ideology of the era, the soldiers' faith, and their spiritual strength. Rakım is portrayed as a hero who sacrificed his life to protect this flag. The character Ğani is presented as a simple working man. After the war, he works as a combine harvester operator harvesting rice. This shows his contribution to rebuilding the country during peacetime. The detail of "the state's rice and the state's combine harvester" symbolizes the close bond between the working man of the era and the state. Through this detail, the author reflects the process of the people rebuilding the country with the sweat of their brows in the post-war years. The short story Reflections on the Flag is a deeply meaningful work that treats war not merely as a historical event, but in the context of human destiny, spiritual suffering, and moral resilience. With artistic mastery, the author uses the flashback technique to reveal that war is an unforgettable tragedy leaving permanent marks on human consciousness. (Mekebayev, 1978, p. 199)

In his novella The Young Girl, Mekebayev addresses current issues such as inequality against women, violence, and the weakening of human values in society through the fate of a young girl. The protagonist of the work is Gülşat, a young girl studying in the city who has not yet fully come to know the bitter realities of life. Despite living in the city, she comes to her uncle's house in the village during every break and feels safe and peaceful there. However, a single night is enough to turn her entire inner world upside down. What Gülşat experiences is not merely an individual tragedy, but also a social problem that lays bare the vulnerability of women in society. Through the character of Orunbay, the author exposes the moral corruption in the village (Güney, 2016, p. 22) and the type of irresponsible man. He is an individual who has escaped society's control, thinks only of his own carnal desires, and treats a woman's destiny like a toy. His attempt to harass Gülşat at night inflicts a heavy blow on the young girl's psychology. Gülşat waking up in terror and feeling a sense of self-loathing demonstrates that violence inflicts not only physical, but also deep psychological wounds. In the novella, the story of Ayşa and Şerip is presented as a secondary narrative to deepen the core idea even further. Şerip's meekness and Ayşa taking advantage of this weakness to fuel gossip serve as an indication of hypocrisy within society. Ayşa's readiness to sacrifice Gülşat's honor in order to cover up her own mistake reveals betrayal by women against women. In this way, the author criticizes not only men, but also women who remain silent or knowingly contribute to this violent order. The moment Gülşat steps outside to look for a calf is the most tense point of the work. Orunbay pursuing the young girl left alone with nature, her struggle between death and honor, and her escape upon hearing her uncle's voice at the last moment deeply affect the reader. This scene makes the reader feel that fate showed mercy to her for only a single moment. Gülşat returning home in a panic with her clothes torn symbolizes that even though she was physically saved, she has suffered severe spiritual wounds. At the end of the work, the author leaves

Gülşat's future open. This is a deliberate artistic choice. By leaving the reader facing the question, "What awaits this girl from now on?", he places the responsibility upon society. Gülşat's fate overlaps with the fates of Munglık, İnkerkül, and Avez's mother and wife. Thus, the author emphasizes that the sufferings experienced by women are not isolated, but rather a systematic and recurring phenomenon. The Young Girl is a powerful work that sharply handles women's destiny, social injustice, human dignity, and the sense of responsibility. Through Gülşat's experiences, the author refuses to leave the reader indifferent; he calls upon them to reflect and develop an inner resistance against oppression in society. (Mekebayev, 2009, p. 319)

In Adam Mekebayev's short story The Child Who Ran Away from Home, the author addresses one of the most burning issues in society through the fate of a youth: children being left unprotected, poverty, environmental influence, and the weakening of moral supervision. The protagonist of the work is Selamet, a high school student living with his mother, Saule. The psychological fragility of children who grow up without a father or are separated from their fathers at an early age, making them more susceptible to external influences, is reflected convincingly in the story. Although Selamet's mother, Saule, is a teacher, her low salary is not enough to support the family. This situation brings with it not only financial hardship, but also Selamet's inability to feel secure. Material deprivation and the mother's constant state of frugality cause the child to seek "power" and "protection" in the outside world. Exactly at this point, street children enter Selamet's life, taking him under their influence by threatening him and demanding money. The character of the "pahan" (gang leader/boss) in the story is the symbol of a criminal world that lives by street rules and makes young children dependent on itself. Selamet running away from home every night to carry out tasks assigned by this group shows how he gradually strays from the right path and is dragged into a criminal environment. The fact that his mother notices her son is not home at night yet remains unable to do anything reveals the extent to which parental control has weakened and illustrates her helplessness. The author deepens the conflict in Selamet's inner world through the motif of a dream. His mother repeatedly appearing in his dream to say that "the pahan is a devi" shows that the child's conscience has not been completely destroyed. Waking up in terror is a sign of internal resistance and a desire for salvation. Selamet's effort to stay away from alcohol and bad habits also proves that he is still an innocent child. However, finding himself within a bad environment every day leads to increased pressure and eventually being forced to smoke cigarettes or even use a substance similar to drugs. A conversation about the education of youth between Saule and her colleagues carries a special meaning in the story. Cruel thoughts such as "If your child is running away from home, consider him lost" and words indicating that street children even know about hashish and heroin deal a heavy blow to the mother's heart. Saule's fainting is the tragic consequence of maternal fear and realizing the truth too late. This scene implies that when society fails to heed warnings in time, the price to pay will be very heavy. What Selamet experiences on his final night is the most shattering and symbolic moment of the story. After being forced to drink a substance, his state of "not knowing whether he was laughing or crying" is like the moment of the destruction of childhood and innocence. This sensation he experiences amid the smoke clearly lays bare his spiritual collapse and inner pain. The Child Who Ran Away from Home sheds light on a social problem that has not lost its significance for both past and present society. Through Selamet's story, the author strikingly presents parental responsibility, society's regulatory role, social inequality, and the destructive effect of a bad environment. Selamet's fate is the shared tragedy not just of a single child, but of thousands of young people deprived of society's attention. (Mekebayev, 2007, p. 39)

Adam Mekebayev's short story The Girl Who Ran Away from School is one of the author's shortest yet most profoundly meaningful stories in terms of content. In this work, through the fate of a young girl named Zülfiye, the author addresses important issues such as the vulnerability of children in society, their deception, and their falling victim to gossip. Although the story is brief in

volume, the deep wound opened in a child's life and the psychological collapse she experiences are reflected impressively. Zülfiye is an orphan who grew up under the care of her uncle and aunt. From the moment she learns she is an adopted child, restlessness and insecurity manifest in her inner world. The fact that she skips school and wanders the streets alone is an important detail showing how psychologically weak and vulnerable a child's condition is. Exactly at this moment, an elderly man who appears before her, enticing her with sweets, buying her ice cream, and putting her in his car, clearly demonstrates how evil easily exploits childish innocence. The author presents this event without exaggeration, yet as a heavy reality. Zülfiye "falling into the trap, yielding to sweets with childish innocence," is not her fault, but rather the result of a lack of control and irresponsibility in society. The scene of entering the bathhouse is conveyed through indirect narrative, implicitly making the reader feel the abuse the child has suffered. Zülfiye thinking, "How can I explain this to my teacher?" while sobbing bitterly represents the absolute peak of her inner pain. The ruthlessness of society is also clearly visible in the story. After the incident, her classmates avoiding Zülfiye and refusing to sit next to her is like punishing her a second time. This situation lays bare the tragedy of a young girl victimized by gossip and a lack of empathy. Thus, the author harshly criticizes not only the abuser, but also the social pressure that forms after the abuse. (Mekebayev, 2007, p. 83)

The character Zülfiye in the short story The Girl Who Ran Away from School inevitably recalls the character Gaziza in Kazakh writer Mukhtar Auezov's work The Orphan's Day. Both protagonists are vulnerable young girls exposed to the blows of fate. Neither Gaziza nor Zülfiye bears any guilt, yet both become victims of a ruthless society devoid of conscience. While Gaziza is crushed by those who hold power and authority, childish innocence and the absence of social control drag Zülfiye toward disaster. In both works, the author exposes not only the violence itself, but also the societal silence and cruelty that follow it. Thanks to these similarities, The Girl Who Ran Away from School appears as a continuation of works in Kazakh literature addressing the fate of vulnerable girls, prompting the reader to reflect deeply on humanity, conscience, and responsibility. (Auezov, 1994, p. 10)

In Adam Mekebayev's short story The Truth That Must Not Be Spoken, the author examines the realities of village life within a broader social framework, shedding light on the paths to acquiring administrative positions, the character of individuals who resort to deception for their own interests and prestige, and the arduous struggle of Kazakh women to achieve equality. The socio-political structure of an era is reflected through the destinies of individuals within the work. The story progresses in tandem with the turbulent process of the early years of the Soviet period. The author recalls the tragic landscape of that era by mentioning Aunt Salima's husband, who lost his life during the bloody clashes between the Whites and the Reds. At the same time, Kulakmet's exile or the confiscation of his property after abusing his administrative duties exposes the harsh and unstable nature of the Soviet system. These events clearly demonstrate the tight relationship between political power and individual destiny. Through the characters of Narimbet and Törebay, the author criticizes how administrative offices are exploited for personal gain. Törebay is a cunning type who activates all his acquaintances to attain power and skillfully uses people to serve his own interests. His effort to become the village soviet chairman by leveraging the influence of collective farm chairman Narimbet serves as an indicator of careerism and moral corruption. In this way, the author harshly criticizes the false administrators and hypocritical figures within Soviet society. The central axis of the work is shaped around the destiny of İnkerkül. Törebay's approach to İnkerkül who grew up alongside Salima and her uncle driven by youthful ambition, inviting her to a rendezvous, and causing the young girl to lose her innocence explicitly reveals gender inequality and male irresponsibility. While İnkerkül's pure and trusting nature drags her into a deep spiritual wound, Törebay's attitude reflects society's insensitivity toward the destiny of women. However, the author does not leave İnkerkül merely as a victimized character. Her subsequent departure for education and

her eventual rise to become the soviet chairman of the village of Köktöbe prove the changing face of the Kazakh woman, demonstrating that she can achieve equality and ascend to managerial positions. The dismissal of the previous village soviet due to wrongful practices makes İnkerkül's fair and conscious administration even more prominent. At this point, the author specifically emphasizes the intellect of women and their rightful place in society. At the end of the story, Törebay's journey to her village in the hope of extracting favors from İnkerkül, only to be met with a cold reception by the young woman, is presented as a symbol of justice and moral victory. This scene shows that İnkerkül has transformed into a dignified and strong personality unhindered by the past. Thus, the author clearly reveals who triumphs from a moral standpoint. The story is a profound work that deeply addresses village life, power relations, human character, women's inequality, and spiritual maturation. Through the destiny of İnkerkül, the author brings to light the process by which the Kazakh woman transitions from helplessness to becoming a conscious, independent individual, inviting the reader to reflect on social justice and human responsibility. The character Ulpan in Gabit Musirepov's novel *Ulpan* (Müsirepov, 2006, p. 3) can be compared to İnkerkül. Ulpan was the sole character in Kazakh literature who put forward the idea that "a woman is the master not only of the family, but also of the people." (Mekebayev, 2007, p. 86)

Adam Mekebayev's short story The Shadow of the Moonlight is one of the author's works that deeply explores human psychology, the conflict between desire and conscience, and the increasingly prominent moral degeneration in village life. In the story, the spiritual dissolution and loss of values within society are clearly revealed through the inner worlds of individuals. The main characters of the story are Tileubay and Gayşa. Tileubay is a young and inexperienced lad who comes to the village in the summer months to herd the horses of a rich man named Elemes. The fact that he has never had any intimacy with women demonstrates his pure, naive, and vulnerable personality. His inability to get used to the jokes of the women milking mares reveals that Tileubay is not spiritually prepared for this environment and how fragile he is morally. The character of Gayşa, on the other hand, represents a personality where moral boundaries have become blurred. She is both the wife of a shepherd named Parimbet and a woman who stirs young Tileubay's feelings through her behavior and manner of speaking. Parimbet's departure for Orenburg along with other shepherds to sell three hundred horses, while Gayşa stays in the village, paves the way for the unfolding of events. Loneliness, night watches, and shared responsibilities cause individuals to succumb to their carnal desires and accelerate moral degeneration. Moonlight is an important symbol in the story. The romantic and calm illumination of the moon also represents moments when conscience weakens and boundaries become indistinct. The union between Tileubay and Gayşa is not a result of true love, but rather of surrender to human inner weaknesses. The fact that both feel remorse afterwards shows that the sentiment of conscience has not completely vanished, yet the first step toward degeneration has been taken. The gradual decrease of the intense remorse Tileubay initially feels and his beginning to grow accustomed to his action is one of the core messages the author wishes to convey. The fact that a wrongdoing committed once makes subsequent wrongdoings easier, and the individual's getting used to moral disintegration within their own inner world, is felt throughout the story. Thus, the author emphasizes that degeneration does not happen all at once, but slowly and imperceptibly. At the end of the story, the thought that Parimbet might have returned creates great fear in Tileubay. His sensation of feeling as though ice has been poured over his naked body represents the peak of guilt and pangs of conscience. Ending the story without giving a definitive conclusion, the author invites the reader to reflect and make moral judgments. The Shadow of the Moonlight is a work that strikingly reflects man's inner weakness, yielding to his carnal self, and the fact that this is not merely an individual problem, but a societal degeneration. The author emphasizes that the true force bringing man down is not external factors, but rather his own internal weaknesses and the loss of conscience. (Mekebayev, 2007, p. 101)

The documentary-style short story At the Edge of Kyzylkum by the author is based on a real event that took place in the region where the author was born and raised. The author specifically mentioning the name of his own district at the end of the work reinforces the lived reality of the narrated event and gives the story documentary value. In this aspect, the work reflects a truth taken straight from life rather than fiction. At the center of the story is Üristem, a character who served as a collective farm (*sovhoz*) administrator during the Soviet period and earned the respect of the people. In this work, rather than adopting his usual critical attitude, the author brings to the fore Üristem's human side, sense of duty, and the benefits he provided to society. Üristem represents the ideal type of administrator who uses his position not for personal gain, but for the welfare of the people. The story begins with a child in the village being in mortal danger due to appendicitis. Due to heavy rains in the spring months, roads becoming caked in mud renders transportation extremely difficult and perilous. The inability of helicopters and airplanes to find a landing area clearly demonstrates how harsh the conditions are. As a last resort, a DT-75 type tractor sets out, and a distance that would normally take a few hours is covered in twelve hours due to the mud and challenging terrain. Throughout this process, Üristem's character is revealed in all its clarity. Day and night, he is an administrator loyal to his duty who carries the responsibility not only of a single child, but also of the villagers and the livestock on his shoulders. He does everything in his power to save the child's life. Ultimately, the surgery is performed, and the child is airlifted to the center. Üristem giving thanks upon the successful outcome of the matter reflects his sincerity and human values. In the middle of the story, an interview with Üristem is also included. This section emphasizes that he made major contributions to the village not just through this single event, but also in animal husbandry and financial matters. Thus, Üristem becomes not merely the hero of a single incident, but the symbolic representative of the honest and responsible administrator of his era. *Kızılkum'un Bir Ucunda* is a powerful work emphasizing the value of human life, the sense of responsibility, and the importance of devoted labor. Through the character of Üristem, the author draws the portrait of a true leader who can be a source of hope and support for the people during difficult times. In this respect, the work is notable both for its documentary nature and the moral messages it carries. (Mekebayev eserleri, 2022, p. 129)

Although Adam Mekebayev's short story Summer Vacation is brief in volume, it is a profoundly meaningful work in terms of the thoughts it conveys and its educational value. The story addresses the relationship between man and nature, child psychology, and the sense of responsibility through two children, Nurlan and Murat, going on a hunt. The author develops the events largely through the character of Murat. Murat is a child sensitive to nature, compassionate, and thoughtful. The fact that his uncle did not buy him a gun aligns with this personality; for Murat, hunting is a passing curiosity rather than an amusement. In contrast, Nurlan's uncle buying him a gun symbolizes the child's uncontrolled freedom and irresponsible behavior. This contrast clearly highlights the difference in character between the two children. Nature descriptions in the story the lake, birds, silence, and beauty are rendered in an extremely impressive manner. These peaceful depictions further heighten the impact of the tragic moments that follow. A duck being shot down with a single shot and the realization that it is a female is the point that first leads the reader into deep reflection. Murat's inner distress and compassion for living creatures are clearly felt here. Nurlan shooting the baby ducks of the mother duck is the heaviest and most striking part of the story. Despite Murat saying, "Don't shoot, they have been left without a mother, they are still babies," Nurlan's refusal to listen shows that he has not yet grasped a sense of responsibility. In this scene, the author brings to light the thin line between childish innocence and cruelty. Murat's sorrow for the surviving ducklings indirectly conveys the author's perspective to the reader. Nurlan's inner world is not explicitly revealed; whether he feels remorse is left ambiguous. This is a technique deliberately used by the author. Thanks to this ambiguity, the reader is guided to think and put themselves in the characters' place. At the end of the story, the children no longer arguing over the gun and giving up hunting

during their summer vacation indicates that they have reached a realization, albeit late. Summer Vacation is a meaningful short story addressing a child's moral development while demonstrating the consequences of irresponsibility and violence toward nature. Through a short plot, the author delivers a major message, inviting the reader to be sensitive toward living creatures and to comprehend that every action has a consequence. (Mekebayev eserleri, 2022, p. 125)

Adam Mekebayev's short story The Road is a work that realistically reflects village life during the Soviet period, along with the sense of responsibility and honest labor of ordinary working people. Although it is a brief story, it effectively depicts life within the collective (*kolhoz*) and state farm (*sovhoz*) systems, the daily needs of shepherds, and the unseen laborers who sustain them. The protagonist of the story is Mütel the driver. He is a laborer who travels from village to village on an assignment given by the state, delivering essential food supplies such as salt, sugar, and flour to shepherds via a mobile shop (*otolavka*). The author deliberately presents Mütel as a positive character, embodying through him a type of person who possesses a high sense of duty, does not shy away from hardships, and places the needs of society above his own comfort. Mütel's inner choice occupies an important place in the story. Even though he is exhausted from a long journey, wants to rest, and is in a hurry to see his brother who has come for summer vacation, when the mechanic says, "The shepherds are running out of salt," he agrees to hit the road once again. In truth, he has the right to say "no," but his sense of responsibility does not permit it. This situation clearly demonstrates his human and moral stance. Scenes such as roads turned to mud by rain, getting stuck in quagmires, and being left alone in the desolate steppe lay bare how difficult Mütel's job is. Asking shepherds for directions along the way and staying behind the steering wheel until morning despite sleep deprivation reveal his patience and perseverance. Here, the author uses the concept of the "road" not merely as a physical distance, but as a life metaphor that tests and matures a person. The thought expressed at the end of the story "the road had many secrets to tell him, many trials to make him endure" summarizes the core idea of the work. For Mütel, the road is not just a route, but an inseparable part of his life. Even when his vehicle breaks down, his longing for the road expresses his deep devotion to his profession and destiny. The short story The Road is a meaningful work that addresses the concepts of honest labor, responsibility, and human duty through the life of an ordinary driver. Through Mütel's personality, the author emphasizes that the true force sustaining society is its quiet yet self-sacrificing working people. (Mekebayev, 1978, p. 207)

Conclusion

Adam Mekebayev established an original narrative world in twentieth-century Kazakh literature in its second half, standing out as a significant writer who deeply addressed the social, psychological, and cultural fractures experienced by Kazakh society during World War II and the post-war period. His stories and novellas prominently feature not only the common destiny of Kazakhs but also of the Turkic peoples of the Soviet era: village life, educational issues, the loneliness of women who lost their men in the war or awaited their return, the harsh realities of life faced by children at an early age, and the steadily increasing moral degeneration within society.

Among the author's most well-known works, *Jeztırnak* and *The Girl by the Edge of the Cliff* clearly reflect the fundamental characteristics of Mekebayev's storytelling. In these works, seemingly ordinary details of daily life are handled with philosophical depth, bringing the conflict between the individual's inner world and social reality to the fore. One of the most striking innovations Mekebayev brought to Kazakh literature is his centralization of the theme of the "splitting of existence in two." This theme appears in his characters as a fragmentation felt at both internal and social levels, making the author's narratives unique. A prominent writer of his era, Mekebayev followed in the footsteps of Muhtar Avezov and Beyimbet Maylin writers who made a

major impact in the prose genre of Kazakh literature while infusing his works with his own original style.

The study determined that the author, whose stories were examined in detail, frequently employs internal monologues and psychological descriptions, and utilizes nature depictions reflecting the characters' psychological states as a functional narrative element. Furthermore, the "double-layered self" concept observed in a significant portion of the characters was seen as a distinguishing feature bringing Mekebayev's storytelling closer from classical psychological realism to modern narrative techniques.

Despite this, Adam Mekebayev's works are not sufficiently known throughout the Turkic world. This study aims to introduce the author's literary persona and his place in Kazakh literature, particularly through his short stories and novellas. Although novels were not included in this study, it is clear that Mekebayev's novels are just as important as his other works and should be examined separately in the future. In this context, Adam Mekebayev can be evaluated as a writer who needs to be rediscovered not only for Kazakh literature, but also for the literature of the Turkic world.

www.turkishstudies.net/language

Turkish Studies - Language and Literature

eISSN: 2667-5641

ANKARA SCIENCE UNIVERSITY

Adam Mekebayev ve Hikâyeciliği

Giriş

Kazak söz sanatında nesir (düzyazı), özellikle de hikâye türünün ortaya çıkışı, gelişimi ve klasik bir düzeye yükselişi, millî estetik düşünce sistemindeki önemli niteliksel sıçramaları yansıtmaktadır. Hikâye, yaşamın belirli bir kesitini ya da insan kaderinin bir anını yoğun, özlü ve derin psikolojik alt katmanlarla anlatan karmaşık bir edebî türdür. Bu türün Kazak edebiyatında temellerinin atılması ve olgunlaşması, birbirini takip eden çeşitli tarihî ve edebî dönemleri kapsamaktadır.

Millî yazılı nesrin, dolayısıyla hikâye türünün ilk örnekleri XIX. yüzyılın ikinci yarısında seçkin eğitimci ve aydın İbray Altınsarin ile doğrudan ilişkilidir. Altınsarin, *Kazak Hrestomatiyası* (*Qazaq Hrestomatiyası*, 1879) adlı eseriyle Kazak edebiyatına mensur anlatım geleneğini, bununla birlikte olay örgüsüne dayanan kısa hikâye biçimini kazandırmıştır. Onun *Kıpşak Seyitkul* (*Qıpşaq Seyitqul*), *Asıl Ot* (*Asıl Şöp*), *Temiz Pınar* (*Taza Bulaq*) ve *Bahçe Ağaçları* (*Baqşa Ağaştarı*) gibi eserleri ağırlıklı olarak didaktik ve eğitici bir nitelik taşımaktadır. Bu eserlerde henüz tam anlamıyla gelişmiş psikolojik karakter çözümlemeleri bulunmasa da Kazak edebiyatına olay örgüsü kurma, kompozisyon bütünlüğü oluşturma ve karakter inşasının temel tekniklerini kazandırmıştır. Bu dönem, Kazak hikâyeciliğinin "ilk" ya da "hazırlık" evresi olarak değerlendirilmektedir. XX. yüzyılın başları ise Kazak hikâyesinin kendine özgü kurallarını oluşturduğu ve Avrupa ile Rus klasik realizmi düzeyine ulaştığı altın çağdır. Bu dönemde hikâye, yalnızca eğitici bir araç olmaktan çıkarak toplumsal trajedileri ve insan ruhunun diyalektiğini ortaya koyan güçlü bir edebî türe dönüşmüştür. Bu gelişimin öncülüğünü Beyimbet Maylin ile Muhtar Avezov üstlenmiştir.

Beyimbet Maylin, Kazak edebiyatında hikâye türünün en büyük ustalarından biridir. Maylin'in hikâyelerinin en belirgin özelliği, Kazak köy yaşamını ve sıradan insanların karakterlerini kısa diyaloglar, etkili ayrıntılar ve yoğunlaştırılmış bir olay örgüsü aracılığıyla ustalıkla yansıtmasıdır. Yazar, kısa bir metin hacmine bütün bir dönemin toplumsal gerçekliğini sığdırmayı başarmıştır.

Büyük yazar Muhtar Avezov'un *Koruyucusuzun Günü* (*Qorğansızdıñ Küni*, 1921) adlı hikâyesi ise Kazak edebiyatındaki psikolojik realizmin en önemli örneklerinden biri olarak kabul edilmektedir. Avezov bu eserinde karakterleri yalnızca dış görünüşleriyle betimlemekle yetinmemiş, onların iç dünyalarındaki korku, umut, öfke ve acıyı büyük bir psikolojik derinlikle işlemiştir. Dilin estetik gücü, tabiat tasvirleri ile karakter psikolojisinin paralel biçimde ilerlemesi (örneğin tipi ile Gaziza'nın kaderi arasındaki ilişki), hikâye türünü yeni bir estetik düzeye taşımıştır.

İbray Altınsarin'in açtığı yol ve Beyimbet Maylin ile Muhtar Avezov'un oluşturduğu klasik hikâye geleneği, sonraki kuşak yazarlar için önemli bir edebî okul olmuştur. XX. yüzyılın ikinci yarısında, özellikle 1970–1980'li yıllarda Kazak hikâyeciliği yeni bir niteliksel aşamaya ulaşmıştır. Bu dönemde edebiyat sahnesine çıkan yazarlar, yalnızca toplumsal çatışmaları değil, insan varlığının

bilinmeyen yönlerini, ekolojik sorunları ve millî karakterin dönüşümünü de eserlerinin merkezine taşımışlardır.

İşte, Maylin ve Avezov'un temellerini attığı psikolojik derinlik ile kompozisyon bütünlüğü geleneğini XX. yüzyılın sonlarında yeni bir estetik düzlemde sürdüren ve Kazak hikâyesine felsefî-modernist bir boyut kazandıran özgün yazarlardan biri de Adam Mekebayev olmuştur. Onun hikâyelerindeki ayrıntı işçiliği ve insan ruhunun trajedisini yansıtma biçimi, doğrudan doğruya bu millî klasik nesir geleneğinden beslenmektedir.

Adam Mekebayev'in Edebi Kişiliği

Halk arasında daha çok "Adam" mahlasıyla tanınan yazar Adam Mekebayev (asıl adı Uzakbay Mekebayev), 19 Nisan 1940 tarihinde Kazakistan'ın Kızılorda ili, Karmakşı ilçesine bağlı Akjar köyünde dünyaya gelmiş, 8 Eylül 2014 tarihinde Almatı'da uzun süren bir hastalığın ardından vefat etmiştir. 1957 yılında ortaöğrenimini tamamladıktan sonra 1960 yılında Kızılorda şehrindeki Gogol Pedagoji Enstitüsüne girmiş, ancak iki yıl sonra öğrenimine Almatı'daki Kazak Devlet Üniversitesinde devam etmiştir. Filoloji Fakültesinin beşinci sınıfında öğrenim görmekteyken, 1965 yılında Cumhuriyet Gençlik Gazetesi *Leninşil Jas*'ta göreve başlamış, burada yaklaşık bir yıl çalıştıktan sonra 1966 yılında memleketi Kızılorda'ya dönmüştür.

Edebî faaliyetlerini kesintisiz sürdüren Mekebayev, Kızılorda İl Halk Sanatları Evinde metodist olarak görev yapmış; daha sonra İl Kültür Müdürlüğünde çalışmış, 1968 yılında ise İl Müzesinde tarihî eserlerin korunmasından sorumlu kıdemli bilimsel araştırmacı olarak görev almıştır. Ardından Kızılorda İl Halk Sanatları Evinin müdürlüğünü (1971–1973), Cumhuriyet yayınevlerinden *Kaynar* Yayınlarında editörlük görevini (1973–1975), *Jazuşı* Yayınlarında editörlüğü (1975–1981) yürütmüş; Kazak SSC Kültür Bakanlığında başuzman (1981–1982) olarak çalışmıştır. Bunun yanı sıra 1985–1987 yılları arasında Moskova'daki Yüksek Edebiyat Kursunda eğitim görmüş; 1987 yılından itibaren ise *Juldız* dergisinde çeşitli üst düzey görevlerde bulunmuştur. Adam Mekebayev, dönemin SSCB Yazarlar Birliği üyesi olmuş; Kazakistan Cumhuriyeti'nin Emektar Kültür ve Sanat Adamı unvanına layık görülmüş ve Uluslararası Alaş Edebiyat Ödülünün sahibi olmuştur.[‡]

Adam Mekebayev, Kazak edebiyatının nesir (düzyazı) türünde çok sayıda eser vererek halkın beğenisini kazanmaya başlayan yazarlardandır. Kazak hikâye geleneğinde Muhtar Avezov tarafından temelleri atılan geleneksel psikolojizm, karakterlerin iç dünyasını, acılarını ve ruhsal çatışmalarını dış etkenlerle ilişkilendirerek yansıtırken, Adam Mekebayev Kazak nesrine insan varlığının ve bireysel kimliğin bölünmesi (parçalanması) anlayışını kazandırmıştır. Bu yaklaşım, dünya edebiyatında Fyodor Dostoyevski gibi klasik yazarların da kullandığı; bireyin kendi benliğiyle çatışmasını ve kendi içinde ikinci bir "Ben"i arayışını konu alan edebî bir olgudur. Kazak kısa nesrinde bu yöntemi modernist ve psikolojik bir düzlemde ilk uygulayan yazarlardan biri Adam Mekebayev olmuştur. Yazar, bu özelliği özellikle *Jeztırnak* (Bakır Tırnaklı Cadı) adlı uzun hikâyesi ile *Jar Jagalağan Kız* (Uçurum Kıyısındaki Kız) adlı eserinde açık biçimde ortaya koymuştur. Mekebayev'in karakterleri iki farklı kimlik düzleminde varlık gösterir. Bunlardan ilki, toplumun yerleşik kurallarına göre yaşayan, gündelik hayatın sıradan akışı içinde varlığını sürdüren bireydir. İkincisi ise, karakterin vicdanını temsil eden, hakikatin peşinden giden ve kendi kendisini yargılayan ikinci "Ben"idir.

Yazarın eserlerinde bu benlik bölünmesi yalnızca psikolojik bir rahatsızlık olarak ele alınmaz; aksine, bireyin toplumdaki manevi bunalım ve ahlaki çöküş karşısında verdiği mücadelenin estetik bir yansıması olarak değerlendirilir. Karakter, yaşamı boyunca hakikati ve içsel arınmayı ararken,

[‡]bkz. https://abai.kz/post/110720

kendi benliğiyle amansız bir hesaplaşma içine girer. Adam Mekebayev'in Kazak hikâye türüne kazandırdığı bu yenilik, millî nesrin düşünsel ve estetik ufkunu genişletmiş; onu psikolojik çözümleme ve psikanalitik yorum düzeyine taşıyan önemli bir katkı olarak değerlendirilmektedir.

Yazarın eserlerinde Kazak halkı, Sovyet dönemindeki zorluklar, farklı gelenek ve görenekler, sosyal eşitsizlik, toplumsal sistem, toplumun yozlaşma eşiğinde durması, aşk, ihanet, sadakatsizlik, fedakârlık dolu olaylar, savaş yıllarında açlıktan kurtulma mücadelesi temaları ele alır. "Melek Gelin", "Fırtınalı Yer" ve "Gizli Depo"adlı romanları da vardır. Bunun yanı sıra yedi povesti (uzun) ve sekiz kısa öyküsü bulunmaktadır. Toplamda on beş hikaye ve povestten (uzun hikaye) oluşan bu eserleri okuyup inceleme imkânı doğmuştur. Yazar, edebiyat hayatı boyunca şu eserleri kaleme almıştır: Uçurum Kıyısındaki Kız, Anızak, Jeztırnak, Jadıra, Genç Kız, Bıçak, Ceza, Yaz Tatili, Evden Kaçan Çocuk, Okuldan Kaçan Kız, Ay Işığının Gölgesi, Söylenmemesi Gereken Hakikat, Bayrak Üzerine Düşünce, Yol, Kızılkum'un Ucunda. (Mekebayev, 2022, s.384)

Adam Mekebayev'in Hikayeciliği

Adam Mekebayev'in *"*Jeztırnak*"* adlı uzun hikâyesi, mitolojik bir varlığı merkeze alıyormuş gibi görünse de, aslında insanın kötülüğünü, körü körüne inanmayı ve sahte dindarlığı ele alan psikolojik bir eserdir. Jeztırnak burada doğaüstü bir yaratık değil, korku yoluyla insanları yönlendiren bilinçli kötülüğün sembolüdür. Hikâye, Jumağul'un Şeytansay ve Jınoynak gibi korkuyla anılan mekânlarda yaşadığı psikolojik sarsıntıyla başlar. Bu olaylar, onun eşine dair şüpheye düşmesine ve bu kuşkunun oğlu Auez'in zihnine yerleşmesine neden olur. Zamanla aile içindeki güven duygusu tamamen sarsılır. Auez'in yaşadığı halüsinasyonlar ve korkuların ardında, halkı hurafelerle yöneten Turman Hoca vardır. Turman Hoca, Jeztırnak efsanesini bilinçli biçimde kullanarak aileyi parçalar ve kendi çıkarları için insanları felakete sürükler. Zeynep'in ölümü, körü körüne inanmanın ve söylentilerin yol açtığı büyük bir trajedi olarak sunulur. Zeynep, Auez'ın annesidir. Ancak Auez ve babası onun gerçek insan olduğuna inanmamıştı, onu hayal ürünü bir Cadı olarak görmüştü. Eserin sonunda gerçek ortaya çıksa da adalet geç gelir. "Jeztırnak", asıl canavarın efsaneler değil, insanın içindeki açgözlülük, cehalet ve vicdansızlık olduğunu vurgulayan çarpıcı bir toplumsal eleştiridir. Burada hiçbir doğaüstü güç yoktur; yalnızca insanın işlediği somut bir suç vardır. Kısaca; yazar, mitolojik varlığı, realist dünyadaki kötülüğü gizleyen bir "maske" olarak kullanmıştır. (Mekebayev, 1991, s. 224)

Adam Mekebayev'in "Uçurum Kıyısındaki Kız" adlı uzun hikâyesi, aşk ile tutku, namus ile nefis, sorumluluk ile insanî zayıflık arasındaki çatışmayı derin bir psikolojik düzlemde ele alan bir eserdir. Eserde, aynı kıza âşık olan iki erkeğin kaderi üzerinden insanî seçimin ve bu seçimin sonuçları gözler önüne serilir. Eserin başlıca karakterleri Munglık, Ali ve Turlıbay'dır. Ali, genç bir inşaat mühendisi, devlet memuru ve temiz duygulara inanan bir gençtir. Turlıbay ise tuz fabrikasında çalışan, Ali'den yaşça büyük, evli ve çocuk sahibi bir adamdır. İki genç şehirde aynı evi kiralayarak birlikte yaşarlar. Munglık, köyden şehre çalışmak için gelmiş, bir yaşlı kadınla birlikte kalan, saf ve masum bir kızdır. Komşuları olan Ali ve Turlıbay ile tanışarak onlarla görüşmeye başlar. Ali, Munglık'ı içten ve samimi bir sevgiyle sever; onun duygusu gerçek aşktır. Buna karşılık Turlıbay'ın Munglık'a olan ilgisi aşk değil, şehvettir. Çünkü evli ve çocuk sahibi olmasına rağmen genç bir kızın namusuna el uzatmaktan çekinmez. Turlıbay'ın karakteri üzerinden yazar ikiyüzlülüğü ve nefis düşkünlüğünü sert biçimde eleştirir. Yaşça büyük olmasını öne sürerek Ali'ye akıl verir gibi yapar; aslında onu ahlaksızlığa sürüklemeye çalışır. Devlet memuru olan Ali'ye görevini kullanarak para kazanmayı, inşaat malzemelerini satıp kazanç elde etmeyi önerir. Ancak Ali bunu reddeder. Bu durum, Ali'nin ahlaki duruşunu ortaya koyan önemli bir ayrıntıdır. Eserdeki önemli mekânlardan biri Jidelibay Yarı, yani Seyhun (Sırderya) Nehri'nin kıyısıdır. Başlangıçta Ali, Munglık ve Turlıbay dost oldukları dönemde bu yere sık sık birlikte giderler. Zamanla Jidelibay Yarı, Ali'den uzaklaşarak yalnızca Turlıbay ile Munglık'ın geldiği bir mekâna dönüşür. Ali'nin iş nedeniyle başka bir yere

gönderilmesini fırsat bilen Turlıbay, Munglık'a yaklaşır; onu kandırır ve sonunda namusunu kirletir. Bununla da yetinmeyip yaptığı bu kötülüğü Ali'ye anlatır ve onu derin bir ruhsal yıkıma sürükler. Bu davranış, Turlıbay'ın gerçek yüzünü tüm çıplaklığıyla ortaya koyar. Daha sonra Ali, arkadaşı Kerim'den Turlıbay'ın evli ve çocuklu olduğunu öğrenir. Bunu Munglık'a söylese de kız başlangıçta inanmaz. Ancak zamanla dedikodular aracılığıyla gerçeği öğrenir. Bu süreçte Ali de tamamen günahsız kalamaz; bir düğünde tanıştığı evli bir kadınla yakınlaşarak kendisi de vicdanen düşüş yaşar. Bu bölümde yazar, her insanın zayıf olduğunu, ancak herkesin kendi seçimlerinden sorumlu olduğunu vurgular. Eserin en felsefi bölümü, Ali ile Tanrı arasındaki içsel diyalogdur. Bu diyalogda Tanrı, Munglık'ın kaderinin yalnızca dış etkenlerin değil, kendi tercihinin sonucu olduğunu söyler. Munglık'a bir seçim hakkı verilmiştir, ancak o bu seçimde yanılmıştır. Söz konusu sahneyle yazar kader ve özgür irade sorununu gündeme getirir. Burada yazarın felsefi açıdan fikri ortaya çıkar veya kendi görüşünü belli eder. *Russell, Tanrı'nın 'kendisini gönüllü olarak sınırladığı'nı (self-limitation) ve insanın özgür iradesiyle farklı seçenekler arasında tercih yapmasına olanak tanıdığını savunmaktadır.* (Robert John Russell, 2001, s.318) Ali, Turlıbay'dan hesap sormak için onun evine gittiğinde kapıyı açan kadının, düğünde birlikte olduğu kadın olduğunu fark eder. Bu durum, hayatın acı ironisini ve olayların birbirine nasıl bağlı olduğunu gösteren çarpıcı bir andır. Sonunda Ali hem kendisini hem Turlıbay'ı hem de yaşananları suçlayarak işinden ayrılır ve köyüne dönmeye karar verir. Munglık'a acımasına rağmen gerçeği yüzüne söylemeye cesaret edemez. Tren istasyonunda içten içe Munglık'ın gelmesini bekler, ancak kız gelmez. Hikâye, yar kenarında kalmış bir kader ve yarım kalan bir umutla sona erer. (Mekebayev, 2001, s. 352)

Adam Mekebayev'in "Anızak" adlı povesti, Kazak edebiyatında emek insanının kaderini, çobanlık hayatının zorluklarını ve bu mesleğin taşıdığı ağır sorumluluğu derin psikolojik ve toplumsal bir düzlemde ele alan önemli eserlerden biridir. Eserde baş kahraman Ömirbek aracılığıyla kırsal yaşam, Sovyet dönemindeki emek politikaları, insan direnci ve ahlaki sorumluluk meseleleri işlenir. Eserin ana teması emek ve insan, temel düşüncesi ise dürüst emeğin, sabrın ve sorumluluğun bireyi olgunlaştıran temel değerler olduğu fikridir. Yazar çobanlığı sıradan bir meslek olarak değil, insanın kaderine dönüşen bir yaşam yolu olarak sunar.

Ömirbek, çocukluğundan itibaren koyun güderek büyümüş, erken yaşta olgunlaşmış bir karakterdir. Sert kış şartlarını, Kızılkum Çölü'nün yakıcı sıcağını, kum fırtınalarını ve susuzluğu yaşamıştır. Doğa tasvirleri, kahramanın iç dünyasıyla paralel ilerleyerek insan ile doğa arasındaki mücadeleyi ortaya koyar. Özellikle susuzluk ve kavurucu rüzgâr motifi, Ömirbek'in yalnızca fiziksel değil, ruhsal bir sınavdan geçtiğini simgeler. Eserde çobanlık mesleğinin ne denli ağır olduğu somut ayrıntılarla verilir. Bir baş hayvanın kaybından bile sorumlu olmak, sürüyü kurtlardan ve hırsızlardan korumak, doğayla baş başa kalmak Ömirbek'in omuzlarındaki büyük yükü gösterir. Sovyet döneminde gençlerin şehirlere ve farklı mesleklere yönelmesiyle çoban sayısının azalması da eserde önemli bir toplumsal sorun olarak yer alır. Ömirbek'in çoban oluşu bireysel bir tercih olmaktan çok, dönemin zorunlu koşullarının bir sonucudur. Okuldaki öğretmenlerin Ömirbek'i okumaya değil, hayvancılığa yönlendirmesi dönemin ideolojik bakış açısını yansıtır. Bu noktada yazar, bireysel hayaller ile toplumun beklentileri arasındaki çatışmayı başarılı bir şekilde ortaya koyar. Köy toplantısında yaşı küçük olmasına rağmen Ömirbek'in çoban seçilmesi, sistemin katılığını ve bireyin kaderinin çoğu zaman üst merciler tarafından belirlendiğini gösterir. Ömirbek'in çölde yolunu kaybedip susuzluktan bayılma noktasına gelmesi, eserin en dramatik ve gerilimli bölümüdür. Bu sahnede kahraman geçmişini, eşi Sımbat ile yaşadığı mutlu anları ve çevresiyle olan ilişkilerini hatırlar. Özellikle Turlıbay karakteri üzerinden emeği küçümseme ve değer yargılarındaki değişim eleştirilir. Şehirde okuyan Turlıbay'ın Ömirbek'i alaya alması, toplumdaki zihinsel kopuşu simgeler. Eserin çözüm bölümünde Ömirbek'in ülke çapında tanınarak Lenin Nişanı'na layık görülmesi, Sovyet sisteminin emeği ödüllendirme anlayışını yansıtır. Ancak yazar bu başarıyı abartılı bir övgüyle değil, ağır emeğin ve büyük sorumluluğun doğal sonucu olarak sunar. Buna rağmen, ülkenin

ücra köşelerine teknolojik imkânların ve yaşam koşullarının tam anlamıyla ulaşmaması sistemdeki çelişkileri gözler önüne serer. Eserin sonunda Ömirbek'in Cumhuriyet Genç Çobanlar Kurultayı'nda konuşma yapmaya hazırlanması, onun yalnızca bir emekçi değil, aynı zamanda düşünen ve sorgulayan bir birey hâline geldiğini gösterir. (Mekebayev, 1985, s. 7)

Mekebayev'in, "Ceza" adlı hikâyesi, köyden şehre eğitim almak amacıyla gelen genç bir öğrencinin ruhsal çöküşünü, insani zaaflarını ve bu zaafların doğurduğu ağır sonuçları konu alan psikolojik bir eserdir. Hikâyede başkahraman İgen'in öğrencilik yıllarındaki yaşamı, yanlış yollara sapması ve geç kalmış pişmanlığı ele alınmaktadır. Eserin temel teması gençlerin ahlaki sorumluluğu, ana fikri ise yapılan hataların ve günahların mutlaka bir karşılığı olduğudur. Yazar bu düşünceyi doğrudan öğüt vererek değil, kahramanın yaşadığı kader üzerinden okuyucuya sunar. İgen, büyük umutlarla köyden şehre gelen, hayatın gerçeklerini henüz tam olarak kavrayamamış genç bir delikanlıdır. İnşaat sektöründe çalışan, saf, çalışkan ve namuslu bir kız olan Asem'e âşık olur. Asem, İgen için saflığın ve dürüstlüğün sembolüdür. Ancak İgen'in zayıf karakteri ve çevresini doğru seçememesi bu aşkın korunmasına engel olur. Hikâyedeki önemli karakterlerden biri Eleusiz'dir. İgen'le aynı evde kalan, ancak iç dünyası bozuk, insanları yanlış yola sürükleyen bir tiptir. Eleusiz, kadınları bir araç olarak görür ve İgen'i içki içmeye, ahlaki açıdan yoz bir hayata alıştırır. Bu yönüyle yazar, kötü çevrenin insan kaderi üzerindeki yıkıcı etkisini açıkça gösterir. Bu bağlamda "Ceza" hikâyesi, "Uçurum Kıyısındaki Kız" adlı eserle benzerlik gösterir; her iki eserde de başkahramanın yakınındaki kişi onu doğru yoldan saptıran bir unsur olarak karşımıza çıkar. Eleusiz, İgen'i sadece içkiye alıştırmakla kalmaz, onu kendisinden yaşça büyük bir kadınla yakınlaştırır. Daha sonra bu kadının hamile olabileceğini şaka yoluyla dile getirerek İgen'in vicdani huzursuzluğunu artırır. Ancak bir süre sonra kadının hamile olmadığı ortaya çıkar. Bu olay, İgen'in kendi vicdanında cezalandırılmasının başladığını ve içsel çatışmasının derinleştiğini gösterir. İgen, yaptığı hatanın ağırlığını fark etse de Asem'e gerçeği söylemeye cesaret edemez. Fakat gerçek er ya da geç ortaya çıkar. Asem, eve geldiğinde İgen'in içinde bulunduğu yoz çevreyi ve kadınlarla olan ilişkisini kendi gözleriyle görür. Bu andan itibaren Asem'in kararı kesinleşir. İşinden ayrılarak köyüne döner ve İgen'le tamamen yollarını ayırır. Bu durum, Asem'in kendi onurunu ve kişisel değerlerini koruyan bilinçli bir tercihidir. Hikâyenin ilerleyen bölümlerinde İgen'in pişmanlığı daha da derinleşir. Yaz tatilinde köyüne geldiğinde Asem'le yeniden karşılaşır. Ancak Asem'in kararı değişmez. Affetse bile geçmişe dönmemeye kendine söz vermiştir. Zamanla Asem, İgen'in yakın bir arkadaşıyla evlenmeye karar verir. Bu durum İgen için en ağır manevi ceza olur; çünkü bu evlilik yabancı biriyle değil, kendi çevresinden biriyle gerçekleşmiştir. Hikâyenin sonunda İgen, Asem'e mutluluk dileyerek otobüse biner. Bu sahne, onun geç kalmış farkındalığını ve artık geri dönüşü olmayan bir aşkı kabullenişini simgeler. "Ceza" hikâyesi, bir anlık zaafın insan hayatını nasıl derinden etkileyebileceğini gösteren ibret verici bir eserdir. İgen, vicdani sorumluluktan kaçan insanın, Asem, ruhsal saflık ve kararlı duruşun, Eleusiz ise insanı yoldan çıkaran çevrenin sembolüdür. Yazar bu eser aracılığıyla okuyucuyu seçimler ve sorumluluklar üzerine derin düşünmeye sevk eder. (Mekebayev, 2015, s.262)

"Jadıra" povesti, İkinci Dünya Savaşı yıllarında Kazak köylerinin trajik kaderini, savaşın insan hayatını nasıl yok ettiğini ve özellikle cephe gerisinde kalan gençler ile kadınların yaşadığı derin acıları etkileyici biçimde yansıtan bir eserdir. Yazar, bu uzun hiakyede savaşın yıkımının yalnızca cephede değil, köy yaşamında da insan kaderlerini paramparça ettiğini göstermektedir. Eserin ana teması savaşın yol açtığı acılar, bekleyiş ve umut, sadık aşk ve adaletsizliktir. Temel düşüncesi ise savaşın en yüce insani duyguları bile ağır bir sınavdan geçirdiği, korkak ve çıkarcı insanları ön plana çıkarırken dürüst ve temiz ruhlu kişileri kurban ettiği gerçeğidir. Olaylar, savaşa giden Dauren'in on bir yaşındaki kardeşi Murat'ın ağzından anlatılır. Bir çocuğun bakış açısıyla aktarılan hatıralar, esere güçlü bir gerçeklik ve duygusal derinlik kazandırır. Murat'ın çocuk zihninde yer eden sahneler aracılığıyla savaş yıllarındaki köy yaşamının zor koşulları tüm çıplaklığıyla ortaya konur. Dauren ile Jadıra, savaştan önce birbirini içtenlikle seven, geleceğe umutla bakan iki gençtir.

Savaştan önce evlenmeye söz verirler. Dauren cepheye gittikten sonra da mektuplaşmayı sürdürürler. Ancak bir süre sonra "kara kâğıt" gelir ve Dauren'in öldüğü haberi verilir. Köy halkı yas tutarken Jadıra bu habere inanmaz. Çünkü savaş sonrasında sakat da olsa hayatta kalan insanların geri döndüğünü görmüştür. Bu umut, Jadıra'yı hayatının sonuna kadar ayakta tutar. Jadıra, sadakatin ve umudun sembolüdür. Sevdiğini bekler, kaderine boyun eğmez ve içsel direncini korur. Murat'ı sürekli yanında gezdirmesi, Dauren'e duyduğu özlemin ve onun ailesine olan bağlılığının bir göstergesidir. Kökiyin sırtı, Jadıra ile Murat'ın sık sık gittikleri, anıların ve umudun mekânı olarak simgesel bir anlam taşır. Eserdeki olumsuz karakter Şaylıbay'dır. Savaşa gitmeyip çeşitli bahanelerle geride kalan, vergi memurluğu görevini kötüye kullanarak köy halkına baskı uygulayan, kaba ve bencil bir kişidir. Bu karakter aracılığıyla yazar, savaş döneminde bile yalnızca kendi çıkarını düşünen korkak ve adaletsiz insanların varlığını eleştirir. Şaylıbay'ın Jadıra'ya uyguladığı şiddet, savaşın yarattığı ahlaki çöküşün en uç noktasıdır. Şoför Kâli ise görece olumlu bir karakterdir. Dauren'in dostu olan Kâli, insani yönleriyle öne çıksa da Jadıra'yı kurtarmaya gücü yetmez. Bu durum, savaş döneminde adaletin ve insanlığın ne kadar çaresiz kaldığını gösterir. Jadıra'nın ölümü, povestin en trajik ve sarsıcı anıdır. Sevdiğini beklerken şiddetin ve adaletsizliğin kurbanı olur. Onun, Dauren'i uğurladığı Kökiyin civarına defnedilmesi, bu aşkın sembolik bir kapanışı niteliğindedir. Eserin sonunda Murat'ın büyüyüp evlenmesi, babasının Jadıra'nın mezarına gidip Kur'an okuması; geçmişe duyulan pişmanlığa rağmen hayatın devam ettiğini ve geleceğe dair umudun tamamen yok olmadığını ifade eder. "Jadıra" povesti, savaş yıllarında Kazak toplumunun yaşadığı ruhsal trajediyi, sadık aşkın nasıl ezildiğini ve kadın kaderinin ne denli acımasızca şekillendiğini derinlikli bir biçimde ele alan güçlü bir eserdir. Jadıra umudunu kaybetmeyen sadakatin simgesi, Murat ise geçmişi unutmayan yeni kuşağın temsilcisidir. Yazar, bu eser aracılığıyla savaşın insanlığa verdiği onarılamaz zararları okuyucunun bilincine kazımayı amaçlamaktadır. (Mekebayev, 2015, s. 209)

Yazarın "Kezdik" adlı uzun hikâyesinde yazar, bireyin kaderini toplumsal gerçeklikle birleştirerek insan sorumluluğu, kuşak eğitimi ve geçmiş ile bugün arasındaki manevi bağ sorunlarını ele alır. Eserin baş kahramanı Zali, şehirde öğretmen olarak çalışan ve hayatın ağır yükünü sessizce taşıyan sıradan bir emekçidir. Bitmek bilmeyen bürokratik işlere gömülmesi, hafta sonlarını dahi çalışmaya ayırmak zorunda kalması, günümüz toplumunda sistemin insanı yıpratan yönünü gözler önüne serer. Bu durum yalnızca Zali'nin kişisel sorunu değil, bütüncül bir toplumsal olgunun yansıması olarak betimlenir. Zali'nin aile içindeki ilişkileri de onun iç dünyasını derinlemesine açığa çıkarır. Oğlu Kairat ve kızı Altın'ın eğitim ve terbiyesinden bizzat sorumlu olmaya çalışır. Bunun nedeni, kendisinin ninesinin yanında büyümüş, erken olgunlaşmış bir kuşağın temsilcisi olmasıdır. Ninesinin koynunda büyümesi, annesi Karaşaş'a adıyla hitap etmesi ve babasına "köke" demesi, Zali'nin çocukluğundaki psikolojik kırılmaları gösterir. Bu durum onun çocuğuna karşı duyduğu endişeyi artırır ve Kairat'ın her davranışını kendi geçmişiyle karşılaştırmasına yol açar. Kairat'ın bir gün gözü morarmış hâlde eve gelmesi ve şehirde bir ölüm vakasının yaşandığı haberinin yayılması, Zali'nin içsel korkularını harekete geçirir. Oğlunun "hiçbir şey olmadı" şeklindeki cevabı, babanın kuşkularını gidermek yerine onu daha derin düşüncelere sürükler. Yazar bu noktada babanın ruh dünyasındaki çalkantıyı, sorumluluk ve korkunun iç içe geçtiği psikolojik durumu ustalıkla yansıtır. Zali, oğlunda kendi gençliğini, on beş yaşında erken büyümek zorunda kaldığı dönemleri görür. Bu benzerlik, onun geçmişe yönelmesine neden olur. Eserde geriye dönüş tekniği kullanılarak savaş yıllarının zorlukları ayrıntılı biçimde betimlenir. Zali'nin çocukluğu açlık, yokluk ve ağır emekle iç içe geçmiştir. Ninesinin ölümünden sonra annesi Karaşaş ve iki küçük kardeşinin sorumluluğu Zali'nin omuzlarına yüklenir. Karaşaş karakteri sabrın, anne şefkatinin ve direncin simgesidir. Açlık içinde yaşasa da çocuklarının payını koruyan fedakâr bir anne olarak sunulur. Bir lokma ekmeğe muhtaç kalınan günler aracılığıyla yazar, o dönemde halkın yaşadığı ortak trajediyi ortaya koyar. Kolhozlar arasındaki toprak kavgaları, hayvan otlatırken karşılaşılan tehlikeler ve kurtlarla mücadele gibi sahneler, Zali'nin yaşam deneyimini şekillendirir. Ölen öküzün yöneticiler tarafından gömdürülmesinden sonra Karaşaş'ın onu yeniden çıkarıp çocuklarına yemek yapması, açlığın insanı

hangi sınıra sürükleyebileceğini çarpıcı biçimde gösterir. Bu sahne, okuyucu üzerinde derin bir etki bırakarak savaş gerçeğinin acımasızlığını hissettirir. Hikâyenin temel sembolü olan kezdik, Zali'nin çocukluğunun, hayallerinin ve geçmiş yaşamının simgesidir. Gaziza'ya duyulan masum bir çocukluk aşkıyla anlam kazanan bu nesne, daha sonra oğlu Kairat'a verilir. Bu yolla Zali, baba ile oğul arasındaki manevi sürekliliği hisseder. Kairat'a yönelik kuşkular da bu sembol etrafında yoğunlaşır. Ancak olayların çözümü, Zali'nin endişelerinin yersiz olduğunu ve oğlunun bir suça karışmadığını ortaya koyar. Zali ile Kairat arasındaki diyaloglarda kuşaklar arası bakış açısı farkı belirginleşir. Kairat, çağının gereklerine göre düşünen, düşüncesini açıkça dile getiren bir gençtir. Babasının yaşadıklarına saygı duysa da her dönemin kendi gerçekliği olduğunu vurgular. Bu karşıtlık, yazarın genç kuşağın yenilikçi düşüncesiyle büyüklerin geçmişe dayalı algısını karşılaştırmasına imkân tanır. Eserin sonunda sirke gitme planının gerçekleşmemesi, Zali'nin yaşamındaki temel çelişkiyi simgeler. İş ile aile arasında yaptığı tercihte bir kez daha işi seçer. Bu ayrıntı aracılığıyla yazar, modern toplumda bireyin özel yaşamına zaman ayıramamasını ve sistemin insan üzerindeki baskın gücünü eleştirir. "Kezdik", bir babanın kaderi üzerinden bütün bir dönemin gerçeğini yansıtan, derin eğitsel ve ahlaki anlamlar taşıyan bir eserdir. Yazar, geçmiş ile bugünü ustalıkla birleştirerek insanlık, sorumluluk ve kuşaklar arası bağ temasını etkileyici bir biçimde okuyucuya sunar. (Mekebayev, 2018, s. 316)

Adam Mekebayev'in etkiyeyici eserlerinden biri "Bayrak Üzerine Düşünce" adlı hikâyesidir. Bu eserde yazar, Sovyetler Birliği dönemindeki savaş yıllarının ağır gerçekliğini ele alır. Ancak olaylar doğrudan savaş yıllarıyla başlamaz, anlatı 1965 yılının sonbaharı ile açılır ve ardından geçmişe dönüş yapılır. Bu anlatım tekniğiyle yazar, savaşın insan hafızasında bıraktığı silinmez izleri ve aradan yıllar geçse de unutulmadığını göstermeyi amaçlar. Hikâyede köyden savaşa giden gençlerin kaderi anlatılır. Bu gençler arasında Ğani ve Rakım karakterleri özellikle dikkat çeker. Rakım'ın eşi Rauaş'a gelen ölüm haberi (kara mektup) onun hayatını altüst etse de bu habere inanmaz. Kocasının hayatta olduğuna dair umudunu kaybetmez ve gözyaşları içinde onu bekler. Bu sahne, "Jadıra" adlı romanda Jadıra'nın Dauren'den gelen kara habere inanmayışını hatırlatır. Her iki kadın da ölüm haberini kabullenemez, bu durum insan ruhunun umuda tutunma gücünü ortaya koyar. Yazar bu yolla, savaşın yalnızca cephede değil, cephe gerisindeki insanlar üzerinde de ne denli yıkıcı etkiler bıraktığını gösterir. Hikâyede Rakım'ın savaşta ölümü son derece etkileyici bir biçimde betimlenir. Cephede kurşun, bomba, el bombası ve tank sesleri arasında süren çatışmalar, savaşın acımasız yüzünü gözler önüne serer. Bu sırada kızıl bayrağın yere düşmesi sembolik bir anlam taşır. Rakım, bu bayrağın düşman eline geçmemesi için canını feda etmeye hazırdır. Kurşunlarla yaralansa da sürünerek ilerler ve bayrağı korur. Ğani'ye tankı imha etmesini söyler ve son nefesine kadar direnir. Sonunda Rakım, elinde kızıl bayrakla hayatını kaybeder. Bu andan itibaren Rauvaş'a yazılan mektupların kesilmesi, onun ölümünün kesin işareti olarak verilir. Rakım'ın ölümü üzerinden yazar; vatanseverlik, göreve sadakat ve insanlık onuru gibi değerleri ön plana çıkarır. Kızıl bayrak yalnızca bir savaş simgesi değil, aynı zamanda dönemin ideolojisini, askerlerin inancını ve manevi gücünü temsil eder. Rakım, bu bayrağı korumak uğruna canını feda eden bir kahraman olarak betimlenir. Ğani karakteri ise sade bir emekçi olarak sunulur. Savaştan sonra pirinç hasadı yapan bir biçerdöver operatörü olarak çalışır. Bu durum onun barış döneminde ülkenin yeniden ayağa kalkmasına katkıda bulunduğunu gösterir. "Devletin pirinci ve devletin biçerdöveri" ayrıntısı, dönemin emek insanı ile devlet arasındaki sıkı bağı simgeler. Yazar bu detay aracılığıyla, savaş sonrası yıllarda halkın alın teriyle ülkeyi yeniden inşa etme sürecini yansıtır. "Bayrak Üzerine Düşünce" hikâyesi, savaşı yalnızca tarihsel bir olay olarak değil; insan kaderi, ruhsal acı ve manevi direnç bağlamında ele alan derin anlamlı bir eserdir. Yazar, geçmişe dönüş tekniğiyle savaşın unutulmayan bir trajedi olduğunu ve insan bilincinde kalıcı izler bıraktığını sanatsal bir ustalıkla ortaya koyar. (Mekebayev, 1978, s. 199)

Mekebayev "Boyjetken" adlı povesinde, genç bir kızın kaderi üzerinden toplumdaki kadın eşitsizliği, şiddet ve insani değerlerin zayıflaması gibi güncel sorunları ele alır. Eserin başkahramanı, şehirde okuyan ve hayatın acı gerçeklerini henüz tam olarak tanımamış genç bir kız olan Gülşat'tır. Şehirde yaşamasına rağmen, her tatilde dayısının köydeki evine gelir ve kendini orada güvende, huzurlu hisseder. Ancak tek bir gece onun bütün iç dünyasını altüst etmeye yeter. Gülşat'ın yaşadıkları yalnızca bireysel bir trajedi değil, aynı zamanda kadının toplumdaki savunmasızlığını gözler önüne seren sosyal bir sorundur. Orunbay karakteri aracılığıyla yazar, köydeki *ahlaki yozlaşmayı* (Güney, 2016, s. 22) ve sorumsuz erkek tipini açığa çıkarır. O, toplumun denetiminden çıkmış, yalnızca kendi nefsini düşünen ve kadının kaderini bir oyuncak gibi gören bir kişidir. Onun gece vakti Gülşat'a sarkıntılık etmeye çalışması, genç kızın psikolojisine ağır bir darbe vurur. Gülşat'ın korkuyla uyanıp kendinden tiksinir gibi hissetmesi, şiddetin yalnızca fiziksel değil, aynı zamanda derin ruhsal yaralar açtığını gösterir. Povestte Ayşa ile Şerip'in hikâyesi yan bir anlatı olarak verilerek ana düşünce daha da derinleştirilir. Şerip'in uysallığı ve Ayşa'nın bu zayıflıktan faydalanarak dedikoduya yol açması, toplumdaki ikiyüzlülüğün bir göstergesidir. Ayşa'nın kendi hatasını örtbas etmek için Gülşat'ın onurunu feda etmeye hazır olması, kadının kadına yaptığı ihaneti ortaya koyar. Yazar bu yolla yalnızca erkekleri değil, aynı zamanda şiddet içeren bu düzene sessiz kalan ya da bilinçli şekilde katkı sunan kadınları da eleştirir. Gülşat'ın buzağı aramak için dışarı çıktığı an, eserin en gerilimli noktasıdır. Doğayla baş başa kalan genç kızın peşine Orunbay'ın düşmesi, onun ölümle onur arasındaki mücadelesi ve son anda dayısının sesini duyarak kurtulması, okuru derinden etkiler. Bu sahne, kaderin ona yalnızca bir anlığına merhamet ettiğini hissettirir. Gülşat'ın üstü başı yırtılmış hâlde can havliyle eve dönmesi, fiziksel olarak kurtulmuş olsa da ruhen ağır yaralar aldığını simgeler. Eserin sonunda yazar, Gülşat'ın geleceğini açık bırakır. Bu bilinçli bir sanatsal tercihtir. Okuru "Bu kızı bundan sonra ne bekliyor?" sorusuyla baş başa bırakarak sorumluluğu topluma yükler. Gülşat'ın kaderi, Munglık, İnkerkül ile Avez'in annesi ve eşinin kaderleriyle örtüşür. Böylece yazar, kadınların yaşadığı acıların tekil değil, sistemli ve tekrar eden bir olgu olduğunu vurgular. "Boyjetken", kadın kaderini, toplumsal adaletsizliği, insanlık onurunu ve sorumluluk duygusunu keskin bir biçimde ele alan güçlü bir eserdir. Gülşat'ın yaşadıkları aracılığıyla yazar, okuru kayıtsız bırakmaz; düşünmeye ve toplumdaki zulme karşı içsel bir direnç geliştirmeye çağırır. (Mekebayev, 2009, s. 319)

Mekebayev'in, "Evden Kaçan Çocuk" hikâyesinde yazar, bir gencin kaderi üzerinden toplumun en yakıcı sorunlarından biri olan çocukların sahipsiz kalması, yoksulluk, çevrenin etkisi ve manevi denetimin zayıflaması meselesini ele alır. Eserin baş kahramanı Selamet, annesi Saule ile birlikte yaşayan, lisede okuyan bir öğrencidir. Babasız büyüyen ya da babasından erken kopan çocukların psikolojik olarak daha kırılgan olması ve dış etkilere daha çabuk kapılması hikâyede inandırıcı biçimde yansıtılır. Selamet'in annesi Saule öğretmen olmasına rağmen aldığı düşük maaş aileyi geçindirmeye yetmez. Bu durum yalnızca maddi sıkıntıyı değil, Selamet'in kendini güvende hissetmemesini de beraberinde getirir. Maddi yoksunluk ve annenin sürekli tasarruf hâlinde yaşaması, çocuğun dış dünyada "güç" ve "korunma" aramasına neden olur. Tam da bu noktada Selamet'in hayatına sokak çocukları girer ve onu tehdit ederek, para isteyerek kendi etkileri altına alırlar. Hikâyedeki "pahan" karakteri, sokak kurallarıyla yaşayan ve küçük yaştaki çocukları kendine bağımlı hâle getiren suç dünyasının sembolüdür. Selamet'in her gece evden kaçıp bu grubun verdiği görevleri yerine getirmesi, onun yavaş yavaş doğru yoldan saparak suç ortamına sürüklendiğini gösterir. Annesinin oğlunun geceleri evde olmadığını fark etmesine rağmen bir şey yapamaması, ebeveyn denetiminin ne kadar zayıfladığını ve çaresizliği ortaya koyar. Yazar, Selamet'in iç dünyasındaki çatışmayı rüya motifiyle derinleştirir. Rüyasında annesinin tekrar tekrar gelip "pahanın şeytan olduğunu" söylemesi, çocuğun vicdanının henüz tamamen yok olmadığını gösterir. Korkuyla uyanması, içsel bir direnişin ve kurtulma arzusunun işaretidir. Selamet'in alkol ve kötü alışkanlıklardan uzak durmaya çalışması da onun hâlâ masum bir çocuk olduğunu kanıtlar. Ancak her gün kötü çevrenin içinde bulunması, baskının artmasına ve sonunda sigaraya, hatta uyuşturucuya

benzer bir maddeyi kullanmaya zorlanmasına yol açar. Hikâyede Saule ile meslektaşları arasında geçen gençlerin eğitimiyle ilgili konuşma özel bir anlam taşır. "Çocuğun evden kaçıyorsa onu kaybettim de" gibi acımasız düşünceler ve sokak çocuklarının esrar ile eroini bile bildiğine dair sözler, annenin yüreğine ağır bir darbe olur. Saule'nin bayılması, annelik korkusunun ve gerçeği geç fark etmenin trajik sonucudur. Bu sahne, toplumun uyarıları zamanında dikkate almadığında bedelin çok ağır olacağını ima eder. Selamet'in son gece yaşadıkları hikâyenin en sarsıcı ve sembolik anıdır. Zorla içirilen maddeyi içtikten sonra "güldü mü, ağladı mı belli olmayan" hâli, çocukluğun ve masumiyetin yok oluş anı gibidir. Dumanla birlikte yaşadığı bu duygu, onun ruhsal çöküşünü ve aynı zamanda içsel acısını açıkça gözler önüne serer. "Evden Kaçan Çocuk", hem geçmiş hem de günümüz toplumu için önemini yitirmemiş bir sosyal probleme ışık tutar. Yazar, Selamet'in hikâyesi üzerinden ebeveyn sorumluluğunu, toplumun denetleyici rolünü, sosyal eşitsizliği ve kötü çevrenin yıkıcı etkisini çarpıcı bir şekilde ortaya koyar. Selamet'in kaderi, yalnızca bir çocuğun değil, toplumun ilgisinden mahrum kalan binlerce gencin ortak trajedisidir. (Mekebayev, 2007, s. 39)

Mekebayev'in "Okuldan Kaçan Kız" yazarın en kısa fakat içerik bakımından oldukça ağır anlamlar taşıyan hikâyelerinden biridir. Bu eserde yazar, genç bir kız olan Zülfiye'nin kaderi üzerinden toplumdaki çocukların savunmasızlığı, aldatılması ve dedikoduya kurban edilmesi gibi önemli sorunları ele alır. Hikâye hacim olarak kısa olsa da bir çocuğun hayatında açılan derin bir yara ve yaşadığı ruhsal çöküntü etkileyici bir biçimde yansıtılır. Zülfiye, yetim büyümüş, dayısının ve yengesinin yanında yetişmiş bir kızdır. Evlatlık olduğunu öğrendiği andan itibaren onun iç dünyasında huzursuzluk ve güvensizlik baş gösterir. Okula gitmeyip sokakta tek başına dolaşması, çocuğun psikolojik olarak ne kadar zayıf ve savunmasız bir durumda olduğunu gösteren önemli bir ayrıntıdır. Tam da bu anda karşısına çıkan yaşlı bir adamın onu tatlıyla kandırıp dondurma alması ve arabasına bindirmesi, kötülüğün çocuk saflığını nasıl kolayca istismar ettiğini açıkça ortaya koyar. Yazar bu olayı abartmadan, ancak ağır bir gerçeklik olarak sunar. Zülfiye'nin "çocukça bir saflıkla tatlıya kanıp" tuzağa düşmesi onun suçu değil, toplumdaki denetimsizlik ve sorumsuzluğun bir sonucudur. Hamama girme sahnesi dolaylı bir anlatımla verilerek çocuğun yaşadığı istismar örtük biçimde hissettirilir. Zülfiye'nin hıçkıra hıçkıra ağlarken "bunu öğretmenime nasıl anlatırım?" diye düşünmesi, onun içsel acısının en uç noktasını gösterir. Hikâyede toplumun acımasızlığı da açıkça görülür. Olaydan sonra sınıf arkadaşlarının Zülfiye'den kaçması ve yanına oturmak istememesi, onun ikinci kez cezalandırılması gibidir. Bu durum, dedikodu ve anlayışsızlık yüzünden mağdur edilen bir genç kızın trajedisini gözler önüne serer. Yazar böylece yalnızca istismarcıyı değil, istismardan sonra oluşan sosyal baskıyı da sert bir biçimde eleştirir. (Mekebayev, 2007, s. 83)

"Okuldan Kaçan Kız" hikâyesindeki Zülfiye karakteri, ister istemez Kazak Yazar Muhtar Auezov'un "Kimsesizin Günü" adlı eserindeki Gaziza karakterini hatırlatır. Her iki kahraman da kaderin darbelerine maruz kalan, korunmasız genç kızlardır. Gaziza da Zülfiye de hiçbir suçları olmamasına rağmen, vicdandan yoksun, acımasız bir toplumun kurbanı olurlar. Gaziza'yı iktidar ve güç sahipleri ezerken, Zülfiye'yi çocukça saflık ve sosyal denetimin yokluğu felakete sürükler. Her iki eserde de yazar, yalnızca şiddetin kendisini değil, ondan sonra gelen toplumsal sessizliği ve zalimliği de açığa çıkarır. Bu benzerlikler sayesinde "Okuldan Kaçan Kız", Kazak edebiyatında savunmasız kızların kaderini konu alan eserlerin devamı niteliğinde görünür ve okuru insanlık, vicdan ve sorumluluk üzerine derin düşüncelere sevk eder. (Awezov, 1994, s.10)

Mekebayev'in "Söylenemeyen Hakikat" adlı hikâyede yazar, köy yaşamının gerçeklerini geniş bir toplumsal çerçevede ele alarak yöneticiliğe ulaşma yollarını, kendi çıkarı ve itibarı uğruna hileye başvuran insanların karakterini ve Kazak kadınının eşitliğe ulaşma yolundaki zorlu mücadelesini gözler önüne serer. Eserde bireylerin kaderi üzerinden bir dönemin sosyal ve siyasal yapısı yansıtılır. Hikâye, Sovyet döneminin ilk yıllarındaki çalkantılı süreçle iç içe ilerler. Yazar, Aklar ile Kızıllar arasındaki kanlı çatışmalar sırasında hayatını kaybeden Salima teyzenin eşini anarak o dönemin trajik manzarasını hatırlatır. Aynı zamanda Kulakmet'in yöneticilik görevini

kötüye kullanmasının ardından sürgün edilmesi ya da mallarına el konulması, Sovyet sisteminin sert ve istikrarsız yapısını ortaya koyar. Bu olaylar, iktidar ile bireyin kaderi arasındaki sıkı ilişkiyi açıkça gösterir. Narimbet ve Törebay karakterleri aracılığıyla yazar, yöneticilik makamlarının kişisel çıkarlar için nasıl kullanıldığını eleştirir. Törebay, iktidara ulaşmak için tüm tanıdıklarını devreye sokan, insanları kendi çıkarı doğrultusunda ustalıkla kullanan kurnaz bir tiptir. Onun kolhoz başkanı Narimbet'in nüfuzundan faydalanarak köy sovyeti[§] olma çabası, kariyer hırsının ve ahlaki çöküşün bir göstergesidir. Bu yolla yazar, Sovyet toplumundaki sahte yöneticileri ve ikiyüzlü kişileri sert biçimde ele alır. Eserin ana ekseni, İnkerkül'ün kaderi etrafında şekillenir. Törebay'ın gençlik ihtirasıyla Salima ve dayısının yanında büyüyen İnkerkül'e yaklaşması, onu buluşmaya çağırması ve genç kızın masumiyetini kaybetmesine sebep olması; kadın eşitsizliğini ve erkeğin sorumsuzluğunu açıkça ortaya koyar. İnkerkül'ün saf ve güvenen yapısı onu derin bir ruhsal yaraya sürüklerken, Törebay'ın tavrı toplumun kadın kaderine karşı duyarsızlığını yansıtır. Ancak yazar, İnkerkül'ü yalnızca mağdur bir karakter olarak bırakmaz. Onun daha sonra okumaya gitmesi ve Köktöbe köyünün sovyet başkanı olması, Kazak kadınının değişen yüzünü, eşitliğe ulaşıp yönetici konumuna yükselebileceğini kanıtlar. Önceki köy sovyetinin yanlış uygulamalar nedeniyle görevden alınması, İnkerkül'ün adil ve bilinçli bir yönetici olduğunu daha da belirginleştirir. Bu noktada yazar, kadının aklını ve toplumdaki yerini özellikle vurgular. Hikâyenin sonunda Törebay'ın, İnkerkül'den çıkar sağlamak umuduyla onun köyüne gitmesi, ancak genç kadının onu soğuk bir tavırla karşılaması; adaletin ve manevi zaferin simgesi olarak sunulur. Bu sahne, İnkerkül'ün geçmişe bağlı olmayan, onurlu ve güçlü bir kişiliğe dönüştüğünü gösterir. Yazar böylece ahlaki açıdan kimin kazandığını net biçimde ortaya koyar. Hikayede köy yaşamını, iktidar ilişkilerini, insan karakterini, kadın eşitsizliğini ve ruhsal olgunlaşmayı derinlemesine ele alan bir eserdir. İnkerkül'ün kaderi aracılığıyla yazar, Kazak kadınının çaresizlikten bilinçli ve bağımsız bir birey olma sürecini gözler önüne sererek okuru toplumsal adalet ve insani sorumluluk üzerine düşünmeye davet eder. Gabit Musirepov'un *Ulpan* (Müsirepov, 2006, s. 3) romanındaki Ulpan karakteri, İnkerkül ile kıyaslanabilir. Ulpan; Kazak edebiyatında "kadın sadece ailenin değil, aynı zamanda halkın da sahibidir" fikrini ortaya koyan yegâne karakterdi. (Mekebayev, 2007, s. 86)

Mekebayev'in "Ay Işığının Gölgesi" adlı öyküsü, yazarın insan psikolojisini, arzu ile vicdan arasındaki çatışmayı ve köy yaşamında giderek belirginleşen ahlaki yozlaşmayı derinlemesine ele alan eserlerinden biridir. Hikâyede bireylerin iç dünyası üzerinden toplumdaki manevi çözülme ve değer kaybı açıkça ortaya konur. Öykünün başkahramanları Tileubay ve Gayşa'dır. Tileubay, yaz aylarında Elemes adlı zenginin atlarını gütmek için köye gelen, genç ve tecrübesiz bir delikanlıdır. Kadınlarla hiç yakınlık kurmamış olması onun saf, toy ve korunaksız kişiliğini gösterir. Köyde kısrak sağan kadınların şakalarına alışamaması, Tileubay'ın bu ortama ruhsal olarak hazır olmadığını ve ahlaki açıdan ne kadar kırılgan olduğunu ortaya koyar. Gayşa karakteri ise ahlaki sınırların belirsizleştiği bir kişiliği temsil eder. Bir yandan Parimbet adlı çobanın eşi, diğer yandan davranışları ve konuşma tarzıyla genç Tileubay'ın duygularını harekete geçiren bir kadındır. Parimbet'in diğer çobanlarla birlikte üç yüz atı satmak üzere Orenburg'a gitmesi ve Gayşa'nın köyde kalması, olayların gelişmesi için uygun bir zemin hazırlar. Yalnızlık, gece nöbetleri ve ortak sorumluluklar, bireylerin nefsine yenilmesine ve ahlaki yozlaşmanın hızlanmasına neden olur. Ay ışığı öyküde önemli bir semboldür. Ayın romantik ve sakin aydınlığı, aynı zamanda vicdanın zayıfladığı, sınırların silikleştiği anları temsil eder. Tileubay ile Gayşa'nın birlikte olması gerçek bir aşktan ziyade, insanın içsel zaaflarına teslim oluşunun bir sonucudur. Olaydan sonra her ikisinin de pişmanlık duyması, vicdan duygusunun tamamen yok olmadığını, ancak yozlaşmanın ilk adımının atıldığını gösterir. Tileubay'ın başlangıçta yaşadığı yoğun pişmanlığın zamanla azalması ve yaptığı davranışa alışmaya başlaması, yazarın vermek istediği temel mesajlardan biridir. Bir kez yapılan yanlışın, sonraki yanlışları kolaylaştırması; bireyin kendi iç dünyasında ahlaki çözülmeye alışması öykü boyunca

[§] Sovyet sistemi köyü yöneten müdür.

hissedilir. Böylece yazar, yozlaşmanın bir anda değil, yavaş ve fark ettirmeden gerçekleştiğini vurgular. Öykünün sonunda Parimbet'in geri dönmüş olabileceği düşüncesi Tileubay'da büyük bir korku yaratır. Çıplak bedenine buz dökülmüş gibi hissetmesi, suçluluk duygusunun ve vicdan azabının doruk noktasını temsil eder. Yazar, kesin bir sonuç vermeden öyküyü bitirerek okuru düşünmeye ve ahlaki yargılama yapmaya davet eder. "Ay Işığının Gölgesi", insanın içsel zayıflığını, nefsine yenilişini ve bunun yalnızca bireysel değil, aynı zamanda toplumsal bir yozlaşma sorunu olduğunu çarpıcı biçimde yansıtan bir eserdir. Yazar, insanı düşüren asıl gücün dış etkenlerden çok, kendi içindeki zaaflar ve vicdan kaybı olduğunu vurgular. (Mekebayev, 2007, s. 101)

Yazarın, "Kızılkum'un Bir Ucunda" adlı belgesel nitelikli öyküsü, yazarın doğup büyüdüğü bölgede yaşanmış gerçek bir olaya dayanmaktadır. Yazarın eserin sonunda kendi ilçesinin adını özellikle belirtmesi, anlatılan olayın yaşanmışlığını güçlendirir ve öyküye belgesel bir değer kazandırır. Bu yönüyle eser, kurmacadan çok hayatın içinden alınmış bir gerçeği yansıtır. Öykünün merkezinde, Sovyet döneminde bir sovhoz yöneticisi olarak görev yapan ve halk arasında saygınlık kazanmış Üristem adlı karakter yer alır. Yazar bu eserde, alışılmış eleştirel tutumdan ziyade Üristem'in insanî yönünü, görev bilincini ve topluma sağladığı faydayı ön plana çıkarır. Üristem, makamını kişisel çıkarları için değil, halkın yararı doğrultusunda kullanan ideal bir yönetici tipini temsil eder. Hikâye, köyde bir çocuğun apandisit hastalığı nedeniyle hayati tehlike altında olmasıyla başlar. Bahar aylarında yoğun yağış nedeniyle yolların çamura bulanması, ulaşımı son derece zor ve tehlikeli hâle getirir. Helikopter ve uçağın iniş yapacak alan bulamaması, şartların ne denli ağır olduğunu açıkça gösterir. Son çare olarak DT-75 tipi traktör yola çıkar ve normalde birkaç saat sürecek mesafe, çamur ve zorlu arazi nedeniyle on iki saatte aşılır. Bu süreçte Üristem'in karakteri tüm açıklığıyla ortaya konur. O, gece gündüz demeden yalnızca bir çocuğun değil, köy halkının ve hayvanların da sorumluluğunu omuzlarında taşıyan, görevine sadık bir yöneticidir. Çocuğun hayatını kurtarmak için elinden gelen her şeyi yapar. Nihayetinde ameliyat gerçekleştirilir ve çocuk uçakla merkeze sevk edilir. İşin başarıyla sonuçlanması üzerine Üristem'in şükretmesi, onun içtenliğini ve insanî değerlerini yansıtır. Öykünün ortalarında Üristem ile yapılan bir röportaja da yer verilir. Bu bölümde onun yalnızca bu olayla değil, hayvancılık ve mali konularda da köye büyük katkılar sağladığı vurgulanır. Böylece Üristem, tek bir olayın kahramanı değil, yaşadığı dönemin dürüst ve sorumluluk sahibi yöneticisinin simgesel bir temsilcisi hâline gelir. "Kızılkum'un Bir Ucunda", insan hayatının değerini, sorumluluk duygusunu ve özverili çalışmanın önemini vurgulayan güçlü bir eserdir. Yazar, Üristem karakteri aracılığıyla zor zamanlarda halka umut ve destek olabilen gerçek bir lider portresi çizer. Bu yönüyle eser hem belgesel niteliği hem de taşıdığı ahlaki mesajlar bakımından dikkat çekicidir. (Mekebayev eserleri, 2022, s. 129)

Mekebayev'in "Yaz Tatili" öyküsü hacim olarak kısa olsa da taşıdığı düşünce ve eğitsel değeri bakımından oldukça derin bir eserdir. Hikâyede iki çocuk Nurlan ve Murat'ın ava çıkması üzerinden insan ile doğa arasındaki ilişki, çocuk psikolojisi ve sorumluluk duygusu ele alınır. Yazar olayları daha çok Murat karakteri üzerinden geliştirir. Murat, doğaya duyarlı, merhametli ve düşünceli bir çocuktur. Amcasının ona silah almaması da bu kişiliğiyle örtüşür; Murat için avcılık bir eğlenceden ziyade geçici bir meraktır. Buna karşılık Nurlan'ın amcasının ona silah alması, çocuğun denetimsiz özgürlüğünü ve sorumsuz davranışlarını simgeler. Bu karşıtlık, iki çocuğun karakter farkını belirgin biçimde ortaya koyar. Öyküde doğa betimlemeleri – göl, kuşlar, sessizlik ve güzellik – son derece etkileyici biçimde verilir. Bu huzurlu tasvirler, ilerleyen trajik anların etkisini daha da artırır. Bir ördeğin tek atışla vurulması ve onun dişi olduğunun anlaşılması, okuru ilk kez derin düşünceye sevk eden noktadır. Murat'ın içsel sıkıntısı ve canlılara duyduğu şefkat burada açıkça hissedilir. Nurlan'ın anne ördeğin yavrularını da vurması ise öykünün en ağır ve en çarpıcı bölümüdür. Murat'ın "atma, onlar annesiz kaldı, daha yavru" demesine rağmen Nurlan'ın bunu dinlememesi, onun henüz sorumluluk bilincini kavrayamadığını gösterir. Yazar bu sahnede çocukça saflık ile acımasızlık arasındaki ince çizgiyi gözler önüne serer. Murat'ın kaçan yavrular için

duyduğu üzüntü, yazarın bakış açısını okura dolaylı biçimde aktarır. Nurlan'ın iç dünyası açıkça verilmez; pişman olup olmadığı belirsiz bırakılır. Bu, yazarın bilinçli olarak kullandığı bir tekniktir. Bu belirsizlik sayesinde okur düşünmeye, kendini karakterlerin yerine koymaya yönlendirilir. Hikâyenin sonunda çocukların artık silah için tartışmaması ve yaz tatilinde avlanmaktan vazgeçmeleri, geç de olsa bir farkındalığa ulaştıklarını gösterir. "Yaz Tatili", doğaya karşı sorumsuzluğun ve şiddetin sonuçlarını gösteren, çocuğun ahlaki gelişimini konu alan anlamlı bir öyküdür. Yazar kısa bir olay örgüsüyle büyük bir mesaj verir ve okuru canlılara karşı duyarlı olmaya, her davranışın bir sonucu olduğunu kavramaya davet eder. (Mekebayev eserleri, 2022, s. 125)

Mekebayev'in "Yol" adlı öyküsü, Sovyet dönemindeki köy yaşamını, sıradan emek insanının sorumluluk duygusunu ve dürüst çalışmasını gerçekçi bir biçimde yansıtan bir eserdir. Kısa bir hikâye olmasına rağmen, kolhoz ve sovhoz sistemindeki yaşamı, çobanların günlük ihtiyaçlarını ve onları ayakta tutan görünmez emek sahiplerini etkili şekilde tasvir eder. Öykünün başkahramanı şoför Mütel'dir. O, devletin verdiği görevle köy köy dolaşıp çobanlara tuz, şeker, un gibi temel gıda maddelerini otolavka[**] aracılığıyla ulaştıran bir emekçidir. Yazar Mütel'i bilinçli olarak olumlu bir karakter olarak sunar. Onun şahsında görev bilinci yüksek, zorluklardan kaçmayan ve toplumun ihtiyacını kendi rahatından üstün tutan insan tipini ortaya koyar. Hikâyede Mütel'in içsel tercihi önemli bir yer tutar. Uzun yoldan yorgun düşmüş, dinlenmek istemesine ve yaz tatiline gelen kardeşini görmek için acele etmesine rağmen, tamircinin "çobanların tuzu bitmek üzere" demesiyle yeniden yola çıkmayı kabul eder. Aslında "hayır" deme hakkı vardır; fakat sorumluluk duygusu buna izin vermez. Bu durum, onun insanî ve ahlaki duruşunu açıkça gösterir. Yağmurdan çamurlaşmış yollar, bataklığa saplanma, ıssız bozkırda tek başına kalma gibi sahneler Mütel'in işinin ne kadar zor olduğunu gözler önüne serer. Yol boyunca çobanlardan yol sorması, uykusuzluğa rağmen sabaha kadar direksiyon başında kalması, onun sabrını ve azmini ortaya koyar. Yazar burada "yol" kavramını sadece fiziksel bir mesafe olarak değil, insanı sınayan ve olgunlaştıran bir hayat metaforu olarak kullanır. Öykünün sonunda geçen "yolun ona anlatacağı çok sırrı, çektireceği çok sınavı vardı" düşüncesi, eserin ana fikrini özetler. Yol, Mütel için yalnızca bir güzergâh değil, onun yaşamının ayrılmaz bir parçasıdır. Aracı bozulduğunda bile yolu özlemesi, mesleğine ve kaderine duyduğu derin bağlılığı ifade eder. "Yol" öyküsü, sıradan bir şoförün yaşamı üzerinden dürüst emek, sorumluluk ve insanlık borcu kavramlarını ele alan anlamlı bir eserdir. Yazar, Mütel'in kişiliği aracılığıyla toplumu ayakta tutan asıl gücün, sessiz ama fedakâr emek insanları olduğunu vurgular. (Mekebayev, 1978, s. 207)

Sonuç

Adam Mekebayev, 20. yüzyılın ikinci yarısında Kazak edebiyatında özgün bir anlatı dünyası kurmuş; II. Dünya Savaşı ve savaş sonrası dönemde Kazak toplumunun yaşadığı sosyal, psikolojik ve kültürel kırılmaları derinlikli biçimde ele alan önemli yazarlardan biridir. Onun hikâye ve uzun hikâyelerinde yalnızca Kazakların değil, Sovyet dönemi Türk halklarının ortak kaderi; köy hayatı, eğitim sorunları, savaşta erkeklerini kaybeden ya da dönüşünü bekleyen kadınların yalnızlığı, çocukların erken yaşta yüzleştiği hayat gerçekleri ve toplumda giderek artan yozlaşma temaları belirgin bir biçimde yer almaktadır.

Yazarın en bilinen eserlerinden *Jeztırnak* ile *Yar Kıyısındaki Kız*, Mekebayev'in hikâyeciliğinin temel özelliklerini açıkça yansıtmaktadır. Bu eserlerde gündelik hayatın sıradan görünen ayrıntıları, felsefi bir derinlikle ele alınmakta; bireyin iç dünyası ile toplumsal gerçeklik arasındaki çatışma ön plana çıkarılmaktadır. Mekebayev'in Kazak edebiyatına getirdiği en dikkat çekici yeniliklerden biri, "varoluşun ikiye bölünmesi" temasını merkeze almasıdır. Bu tema, onun karakterlerinde hem içsel hem de toplumsal düzeyde hissedilen bir parçalanma olarak karşımıza

[**] Gezici bakkal (Sovyetler döneminde)

çıkmakta ve yazarın anlatılarını özgün kılmaktadır. Çağının önemli yazarlarından olan Mekebayev, Kazak Edebiyatı'nın nesir türünde ses getiren yazarlarından Muhtar Avezov ve Beyimbet Maylin'in izinden gitmiş ancak eserlerine kendi özgün tarzını da yansıtmıştır.

Çalışmada hikayeleri ayrıntılı bir şekilde incelenen yazarın iç monolog ve psikolojik betimlemeleri sıklıkla kullandığı; karakterlerin ruh hâlini yansıtan tabiat tasvirlerini de işlevsel bir anlatım unsuru hâline getirdiği belirlenmiştir. Bunun yanında, karakterlerin önemli bir bölümünde görülen "çift katmanlı benlik" anlayışı, Mekebayev'in hikâyeciliğini klasik psikolojik gerçekçilikten modern anlatım tekniklerine yaklaştıran ayırt edici özelliklerden biri olarak görülmüştür.

Buna rağmen Adam Mekebayev'in eserleri, Türk dünyasında yeterince tanınmamaktadır. Bu çalışma, yazarın özellikle hikâye ve uzun hikâyeleri üzerinden onun edebî kişiliğini ve Kazak edebiyatındaki yerini tanıtmayı amaçlamaktadır. Çalışmada romanlara yer verilmemiş olsa da Mekebayev'in romanlarının da en az diğer eserleri kadar önemli olduğu ve ileride ayrıca incelenmesi gerektiği açıktır. Bu bağlamda Adam Mekebayev, yalnızca Kazak edebiyatı için değil, Türk dünyası edebiyatı için de yeniden keşfedilmesi gereken bir yazar olarak değerlendirilebilir.

References

Awezov, M. (1994). *Kinamşil Boyjetken.* Jalın yayınları.

Güney, T. (2016). Yozlaşmanın sosyal ve kültürel etkileri: bir literatür incelemesi. *Kahramanmaraş Sütçü İmam Üniversitesi İktisadi Ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*, *3*(1), 15 – 25.

Jean-Jacques Rousseau. (2006). *İnsanlar arasındaki eşitsizliğin kaynağı*. Say yayınları.

Kozhekeeva, B.Sh. (2021). The fate of the girl in the work of Adam Mekebayev "Zhanalakan Kyz", "Zhadyra", "Boyzhetken". *Bulletin of Korkyt Ata Kyzylorda University 57(2):197-200.*

Korğasbek, J. *(*2023). *Ult tağdırı jane kalemgerler üni,* Egemen Kazakstan gazetesi, (139).

Mekebayev, A. (1991). *Jer Kindigindegi apat.* Jazuwşı yayınları.

Mekebayev, A. (1990). *Aytılmay kalgan anız*. Jazuwşı yayınları.

Mekebayev, A. (1982) *Boyjetken*. Jalın yayınları.

Mekebayev, A. (1978). *Anızak*. Jazuwşı yayınları.

Mekebayev, A. (2011). *Alapat*. KazAkparat yayınları.

Mekebayev, A. (2015). *Eserleri.* NurlyPressKz yayınları.

Mekebayev, A. (2022). *Eserleri*. NurlyPressKz yayınları.

Mekebayev, A. (2018). *Eserleri.* NurlyPressKz yayınları.

Mekebayev, A. (2009). *Eserleri.* Foliant yayınları.

Mekebayev, A. (2001). *Jar jağalağan kız.* Yelorda yayınları.

Mekebayev, A. (2007) *Öykü ve povestler*. Jalın yayınları.

Müsirepov, G. (2006). *Ulpan.* Raritet yayın evi.

Russell, R. J . (2001). *Divine action and quantum mechanics: A fresh assessmen.* in (ed. Russell, R. J., Specola vaticana., & Center for Theology and the Natural Sciences, *Quantum mechanics : scientific perspectives on divine action*. The Center for Theology and the Natural Sciences.

Samambet, M.K. (2021). Some language features of the novel "Aspan Asty, Zher Ustindegi Zulmat" by Adam Mekebaev. No. 1 (2021): 3i: intellect, idea, innovation

Saray, A. (2015). Aydan Tüsken Adamday, *Ana Tili gazetesi*, (34).

Taslaman, C. (2021). *Kuantum teorisi, Felsefe ve Tanrı,* İstanbul Yayınevi.

Zhaksylykov, Zh. (2022). Linguistic expression in the novel by Adam Mekebaev "Hiding-place in the Steppe" and the problem of ıts transmission in Russian translation. *Polylinguality and Transcultural Practices*, *19*(1), 66-76.

İnternet kaynaklar: https://kitap.kz/article/adam-mekebaev-zhazushy-bizdi-ta-yrybymyz-auyldan-asyp-shy-a-almady

https://abai.kz/post/110720

ETHICAL DECLARATIONS

Research and Publication Ethics

I declare that this article is an original work and was prepared in accordance with the principles of scientific research and publication ethics. The article has not been published elsewhere and is not currently under review by another journal.

All sources used in the study have been cited in accordance with academic standards. I declare that the study does not contain plagiarism, fabrication, falsification, or manipulation of data, and that the research findings have been presented in accordance with the principles of scientific integrity.

Author Contributions

The author single-handedly designed, conducted, and analyzed the study and prepared the report for this article. I have reviewed and approved the final version of the article and agreed to its publication.

Conflict of Interest

I declare that there is no conflict of interest regarding the publication of this manuscript.

Funding

This research did not receive any specific grant, financial support, or funding from any public, commercial, or non-profit funding agencies.

Artificial Intelligence (AI) Usage Disclosure

During the preparation of this manuscript, artificial intelligence tools may have been used solely for limited purposes such as language editing, translation assistance, and stylistic improvement. Any AI-assisted translations or language corrections were carefully reviewed and verified by the author. Artificial intelligence tools were not used to generate the core scientific content, research design, analysis, or scholarly conclusions. All academic responsibility for the content of the manuscript rests entirely with the author.

Copyright and Permissions

I confirm that all necessary permissions for copyrighted materials have been obtained where required and that the manuscript does not violate any intellectual property rights.

Author Approval

I confirm that they have read and approved the final version of the manuscript and consent to its submission and publication.

ETİK BEYANLAR

Araştırma ve Yayın Etiği

Bu makalenin özgün bir çalışma olduğunu ve bilimsel araştırma ve yayın etiği ilkelerine uygun olarak hazırlandığını beyan ederim. Makale daha önce herhangi bir yerde yayımlanmamış olup başka bir dergide değerlendirme sürecinde değildir.

Çalışmada kullanılan tüm kaynaklar akademik kurallara uygun biçimde atıflanmıştır. Çalışmanın intihal, veri uydurma, veri tahrifi veya manipülasyon içermediğini; araştırma bulgularının bilimsel dürüstlük ilkelerine uygun şekilde sunulduğunu beyan ederim.

Yazar Katkısı

Çalışmanın tasarlanması, yürütülmesi, analizi ve makalenin raporlama aşamasını tek başına yürütmüştür. Makalenin son hâlini okuyup onayladım ve yayımlanmasını kabul ettim.

Çıkar Çatışması

Bu makalenin yayımlanmasına ilişkin herhangi bir çıkar çatışması bulunmadığını beyan ederim.

Finansal Destek

Bu araştırma herhangi bir kamu kurumu, ticari kuruluş veya kâr amacı gütmeyen kuruluş tarafından finansal olarak desteklenmemiştir.

Yapay Zekâ Kullanım Beyanı

Makalenin hazırlanması sürecinde yapay zekâ araçlarından yalnızca dil düzenleme, çeviri desteği ve anlatım iyileştirmesi amacıyla sınırlı ölçüde yararlanılmıştır. Yapay zekâ araçları tarafından yapılan çeviri ve dil düzenlemeleri tarafımdan dikkatle kontrol edilmiştir. Yapay zekâ araçları çalışmanın bilimsel içeriğinin, araştırma tasarımının, analizlerinin veya akademik sonuçlarının oluşturulmasında kullanılmamıştır. Makalenin içeriğine ilişkin tüm akademik sorumluluk bana aittir.

Telif Hakları ve İzinler

Telif hakkı gerektiren materyaller kullanılmışsa gerekli izinlerin alındığını ve çalışmanın herhangi bir fikrî mülkiyet hakkını ihlal etmediğini beyan ederim.

Yazar Onayı

Makalenin son hâlini okudum, onayladım ve yayımlanmasını kabul ettiğimi beyan ederim.